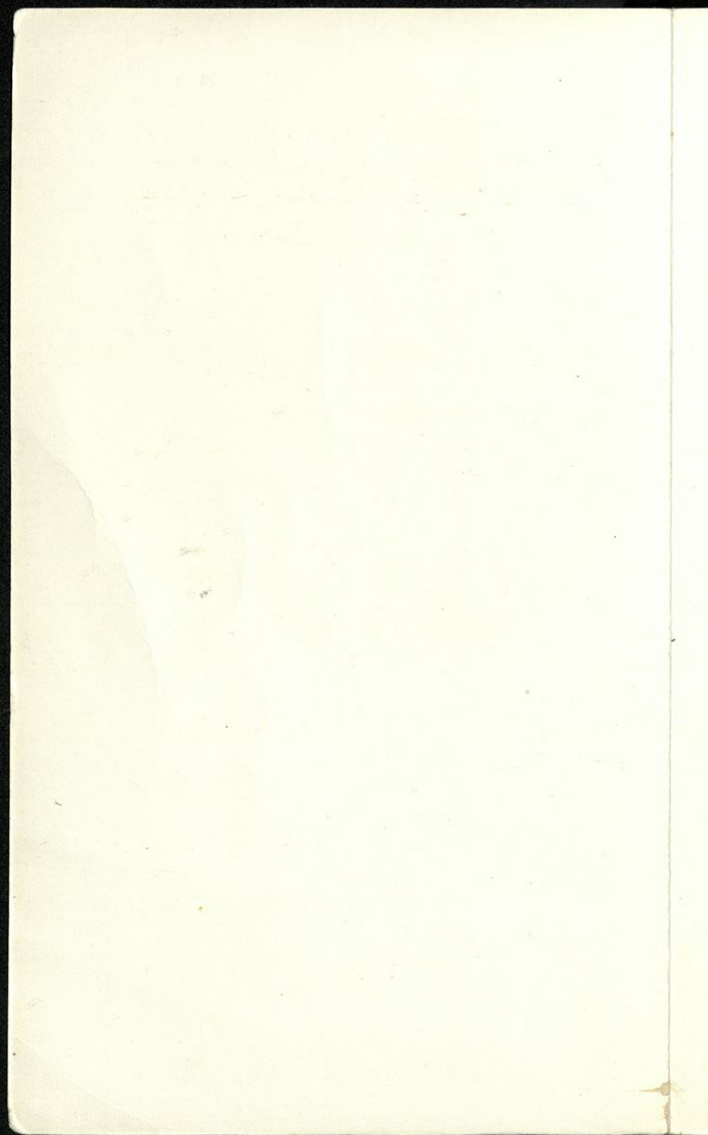

france
balantič

muževna
steblika

FRANCE BALANTIČ
MUŽEVNA STEBLIKA

MUŽEVNA
STEBLIKA

IZDAVAJKA
LJUBLJANA 1964

FRANCE BALANTIČ

MUŽEVNA
STEBLIKA

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

LJUBLJANA 1966

R 153302 v

153302

MUZEJNA
STEBILKA

0 698/1967

Izbral in uredil
MITJA MEJAK

IZBRANA KNJIŽARNA Zbirka
LJUBLJANA 1968

ŽARKI

PRIHOD POMLADI

Nebo s krvjo polita so nosila,
čez noč je ranil jug to ped zemlje,
ki varujejo naše jo roke,
čez noč naš kraj je zima zapustila.

Še trda srca jug naj nam ogládi,
naj v temne popke kri se omehta,
ne bo solzá, samo gubé dežja
zastro obraz nam za prihod pomladi.

TOVARIŠKA PESEM

Dali so nama svetilko,
da bi dalj časa za nama strmeli,
vem, da je lesa še nagnjena,
še dolgo bodo za nama želeli.

Ko bova rano v soncu úkala,
daleč med stenami bodo iskali,
vriski, topli ko jutranje mleko,
bodo molk njihovih ust razvezali.

PRAZNIK OTROK

V reki, kalni od dobre prsti,
lep, prašen grozd sem opral.
Star popotni berač ga je dal,
večer je, kaj bi z njim sredi noči.

Na ustnicah mi je sladki sok nasmejan
kakor trudne molitve poljub.
Zdaj bom sanje izpil iz vseh kup,
jutri bo praznik otrok in moj dan.

NE NAJDEM DOMOV

Oblaki diše kot ciklamni,
bori neba so temni zaliv,
v njih potopljeni kot kamni
so ptiči, tiho padajo v sen.

Ne najdem domov in poln sem medu
kakor žalostna drobna čebela,
rumene so roké od prahu,
nazaj ga bom stresel med rože.

IZ ILOVICE ...

Iz ilovice, ki jo jug sprosti
v bučečih psalmih predpomladi,
si zgnetel me. Svetloba me teži
bolj ko čebele, ki šume na bradi.

Prst in svetloba! In božje rôke!
Iz tega je življenja dar, ki žge,
ki srečo nosi kakor mati med otroke.
To je pomlad in kri, ki zacvetè.

TVOJ BERAČ

V bleščanju tvojih sem oči ujet,
zenic vriskanje žejen v dušo srkam,
kako naj jaz na dvorec tvoj potrkam,
ko siromašen sem jesenski cvet?

Pa saj usmiljena si in bogata!
Nasuj poljubov žarkih mi kot žita
in tvoja razpuščena plava kita
naj bo pod lokom mojih rok kot zlata.

OB SONČNI DARITVI

Nebo je podobno bledemu zvonu,
prišli so oblaki, duhovni svetlí,
razpeli so rôke proti zatonu,
sončna daritev gorko krvavi.

Položil sem njeno glavó na srce si,
kot ljubljeno truplo na živo zemljó,
naj ve, kaj sence trpe pod drevesi,
preden se nočni cvetovi odpro.

JESENSKI OGNJI

Že davno je zorenje izšumelo
iz venca naših gmajn in vročih lok,
nebo je kakor brajda se razpelo
nad naše zemlje težki, zreli plod.

Z vetrovi ptiči so od nas odpluli,
vse bolj boli me njihov daljni val,
ljudje jesenske ognje so razsuli,
žerjavica medli v praznoti tal.

ZADNJE SONCE

Dočakal zadnji sem naliv svetlobe,
poslednjo mlačev zrelih sončnih snopov,
razmrščeni lasje odmrlih šopov
leže v skednju luči brez vse tesnobe.

Mlakuže senc so vedno ožje, ožje,
vse tiše v svetlem srcu plivka,
kaj bi z bridkostjo ob slovesu bilka,
zdaj pridi, Smrt, odvrigel sem orožje!

ZASUTA USTA

Nekje pokopališče je na hribu,
brez križev, rož, grobovi sami
in prek razpadlega zidu rumena trta,
ki išče luč z ugaslimi rokami.

Ležim v globini tiho, tiho,
v dolini mrzel je večer in pust.
Pri meni noč je in mi sveti.
Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust!

TRUPLO V POLJU

Nimam duše več, telo so
divje rože mi preklile,
ko v pohodu zmagoslavnem
so po zemlji se razlile.

Nič več moja kri ni slana
in prhnim kot mrtva stebila;
zdaj samo še vdano čakam,
kdaj pomlad me bo razgrebla.

DAJ ME K USTOM

POMLADNI GOST

Oj, sonca moč me je užejala,
ko z vigredjo se vračam iz daljine,
na nogah čutim vso toploto gline,
ki je nedavno dež precejala.

Mejice kot potoki žubore
od ptic, žuželk, v svetlobi se iskrečih,
za vódo vrbe v krilih so šumečih,
po plesu z divjim vetrom hrepene.

Dekle, ki v tej pijanosti samuješ,
objemi me, saj mene pričakuješ,
da postopač sem, k srcu si ne jemlji!

Ko zjutraj spet bom romal k ladjam v gósti
naj trudno bo srce od vseh sladkosti,
kot noč prespal bi na pomladni zemlji!

OBLAKI NAD GLAVO

Na modrem morju so razpadle barke,
s tišino jih oblil je jutra zor,
medeni žarki vrejo skoz razpor
kot cvetje skozi prste samotarke.

Ne vem, kje ona svojo čredo pase,
ni pajek s križem rekel mi o njej,
ko hotel sem: daj, srečo napovej;
menda le v snu sem rôke vplel ji v láse.

Da njene bi lahti imel za vzglavje,
morda oblake kri bi obrobila,
bog ve, čeprav je ljuba mi kot zdravje.

Tako le trava ustom se dobrika,
objemom daleč je samotna vila
kot zlato jabolko na vrh zvonika.

PLES ŽELJA

Zagrinja val sirótnih me željá,
ko brodim tih v poplavi mesečine,
na tla bi legel v curku bolečine,
ni roke, da zaspe izvir srca.

Usmili se razgaljenih tožbá,
pijanosti daj ustom, ki ne mine,
očisti čelo iz samotne gline
s krvjo, ki v tebi zrela prasketa.

Opij me še pred daljnim plesom zarje,
otrplih klicev kaj potem mi mar je,
sam, sam bom kakor v grobnici zaklad.

Nikoli se bridkost ne bo spočila,
samota bije kakor polna žila,
joj, vračajo željé se ko pomlad.

DOBROTNI PRAMEN

V dobrotni ozki pramen stresla
predivaste in hladne si lasé,
da kakor pozni med ti zadiše
in bi na njih jesenski dih odnesla.

Oči sem s suhim listom ti zaslonil,
da ne bi zrla sanjavih daljav,
oj, v tebi je pretakanje vonjav
in rad bi, da bi v njih nekoč utonil.

Razširjam topla srčna ti obrežja,
nemirni moji prsti te tišče,
jesenski prašni žarki te plode
in srčna stran ti je vse težja, težja...

VEČER JE RDEČ

Večer je rdeč in ustnice so rdeče,
oj deklica, in trte krvave,
nebo in gore v rožah se tope,
jesen podžgala je grmade speče.

Podoba tvoja rdeče je prozorna,
skoz tebe zrem utripajoči vrt,
le težki zlati sad mi je zastrt,
za njim zaganja se mi roka borna.

Peneči curki tvojih rožnih las
se zlivajo čez žejne mi slapove
in z vinom polnijo želja hramove.

V večeru rdečem slutim belo vas,
kjer bom otrok in ti boš dom in mati,
kjer hočem v tebi vse dni pokopati.

POLJUBI Z RJAVIMI OČMI MOJ BEG

Poljubi z rjavimi očmi moj beg
od močnih, večno nerazrešenih polj,
razlij mi na glavó dišečih olj,
da vseh očistim starih se priseg.

Ob tebi bom spoznal razkošni duh
cvetočih grmov španskega bezgà
in tople kaplje tvojega srca
življenju bodo dale beli kruh.

Zaman se mastna zemlja nog prijemlje,
kot v podzavesti padam v davno sled,
ne bom se vrnil iz tvojega objema!

Z rokami boš pokrila moje lice
in v pajčevini rožnih žil ves bled
razpel bom v krvi svoje perotnice.

ZUBLJI NAD PREPADOM

Zaprezi, ljubica, razkošja vrance,
da v najin dom ljubezen se pripelje,
nocoj naj nama vrela strast postelje,
naj tvoja kri me vrže med pijance.

Da ti z zobmi razparam oblačila,
me pusti in ne brani se s poljubi,
naj sočne grudi moje čelo snubi,
saj veš, da boš kot greh ga v njih nosila.

Glej, zublje ust imava v bežni lásti,
samo ta hip brsteči sta telesi
pripravljene na divji smeh propasti,

le to življenju moreva ukrasti.
Ne išči, kaj potem sla v naju vmesi,
ko padeva pod njenimi kolesi!

ČRNE GOSLI

Objemi me in vzemi me,
saj vidiš mojo polt blesteti
in veš, da le ob tebi zna drhteti,
le tvojih las so žejne ustnice.

Vsa vdana čakam in se ne bojim,
naj le ti strast predre zenice,
naj le ti utripajo nosnice
kot biser, ki na prsih ga tiščim.

Razpela šotor sem bolesti,
da položila bova vanj slasti,
ko v meni bela pesem izkrvavi,
odšla po trudni bova cesti.

PREDANOST

Nikar še k bregu ne veslaj, mornar,
ljubezen najina še ni pri kraju,
dobil od mene boš razkošen dar,
zato, mornar, naj veter nosi naju.

Sedaj je čas, ni daleč do noči,
zdaj vem, da zate tiha sem zorela;
zato sladkost kot mleko me tišči,
samota se je v meni razbolela.

Le moje vino vase vse pretoči,
oropaj me, zadaj mi težke rane,
vse vzemi, prav nič naj mi ne ostane.

Potem, mornar, s poljubom me omoči,
in bo bridkost kot sol se razpustila
in pred teboj nov dar bom razgrnila.

DNO

Svoje telo si otrla z oljem strasti,
siješ kot mesec na listih vrbe žalujke,
z belimi prsti grebeš vrelo krvi,
nikdar še nisem bil bolj omamljen od tujke.

Noč je vsa gola, kje so zdaj sviloprejke,
kje zdaj bogate so halje svilnatih sanj,
da jo odenejo? Ah, kličem zaman
v tvojih objemih kot pri ognjišču zle čarodejke.

Noč je vsa gola, golo telo je in duša,
vidim: tok dragocene krvi se izteka v ponor,
beg tvoj razpaljen srce le okuša,
tvoj vihar, kakor v bregu osamljeni bor.

Naj bo, kakor ti hočeš! Le žilo nareži,
žilo nareži, ki poje kakor piščal,
ki v tem zadnjem vriskanju na njo sem igral,
plakal na njej. Vozle vseh žil mi razveži!

Kaj bi po tebi hlepel v vseh blaznih nočeh!
Lakotnice strasti so napete,
odžejan je plamen v žehtečih očeh.
Izpij jih, brez tebe bodo preklete!

POPOTNICA

Naj še enkrat se zgubim
v vranje ti oči in láse,
naj v dlaneh se umirim
kot metulj v tišini jase.

Ne odreci ust medice
in ne mešaj je s solzámi,
naj ne bo ti temno lice
kakor jelša nad vodami!

Smej se, ko bom šel od tod,
da popotnica bogata
bo spomin in moč za pot,
ki spet vodi ti pred vrata.

ODPOVED

Truden vstal od svatbenega sem obeda,
vrat težita tvojih rok kraljevski kači,
med zobmi kot grenko jagodo me stlači,
naj omami te nocoj pijača bleđa!

Da, nocoj telo te moje še tolaži,
jutri sama boš spomine pestovala,
jutri naj boleš ti ustnice ovlaži,
saj potem te žalost kmalu bo izdala.

Odpovem se, bedna, tvojemu vabilu,
naj spet uležem se v krvi usehlo strugo,
nočem teh sokov, našel sem sadje drugo,
ki čolnarju v prepotenem oblačilu
le utéši seganje po zadnjem dnu.

Smrtna sapa, tožnih kit me osvobodi,
vence vse ugrabi z mojega vratu,
golo truplo bom prepustil sveti vodi.

V DIMU SAMOTE

Še čutim vseh poljubov žgoče kolobarje,
še borno je ležišče z rožami postlano,
ki s krutimi dlanmi sejala si jih rano,
v srce si vrgla jih kot pesem med sejmarje.

Še me skeli razburkane noči pepel,
nasul bi kot spokornik ga na mlado glávo
in romal za teboj v razžarjeno daljavo,
ne veš, kako bom v sinjem dnevu osamel!

Naročje moje bo kot zapuščeni panj —
satjè bežečih dni požro naj gladni črvi
in molk pobarva naj pozabljene obrvi,
zdaj butaro želja bom treščil v ogenj sanj.

OSIROTELE USTNICE

Kako so ustnice se radovale,
ko začutile tvoje so od blizu
in tvojemu so sončnemu ugrizu
v zahvalo rdeče rože darovale.

Nikdar stezé krvi tako dišale
še niso mi, odkar so v belem nizu,
v bolečini razpuščenem nizu
se kaplje sna o tebi v mrak razdale.

A ti si vedela, da bi sperele
vse zanke, ki pleto jih stebila rok,
ko v njih usahnil vseh slasti bi sok.

Zato so ustne mi osirotele,
zaprla svoje si kot cvet pod noč.
Bila je dobra, sanjal bom nekoč.

NAJIN ČAS JE MINIL

Ko si šla čez poljé,
nisem z vetrom te lovil,
odpusti mi, dekle,
najin čas je minil.

Zbral sem tvoje blede vence
in jih vse zažgal,
z ožganimi rokámi
sam sem, vse sem žrtvoval.

Spet slepel bom v prahu
in moj dan bo krvaveč,
hočem, da bom prazen padel,
roč mi je bilo preveč.

Ko si šla čez poljé,
nisem z vetrom te lovil,
odpusti mi, dekle,
najin čas je že minil.

MARJETICA

Imel, marjetica, sem deklico,
prinesla vsako jutro je poljub
in me z bogato rjavimi lasmi
zapredla v žarke sanjanih obljub.

In vsak večer, ko sem napil se sonca
in je oči zasul mi cvetni prah,
po prstih je odšla od mojih trav
in lepi dan odnesla na rokah.

Imel, marjetica, sem deklico,
sedaj imam le beli tvoj sijaj,
pri meni ti boš vse noči in dneve,
opojni mir bo pal na najin kraj.

VEČERNA SAMOTA

Nočil v umazani sem krčmi,
vseeno je, kje dan končam,
z nočjo ne maram biti sam,
zato brž prinesite vrč mi!

Skoz šipe zadnji žarek pljuska,
blesti se vino kot resjè,
v zenicah bujnih žalost vre,
ne zataji dlani je luska.

Kje, deklica, si, daljna vaba,
zavrgel sem te kot pečkò,
užil sem sam ljubezen vso,
nocoj boli, da sem baraba.

Vse dala si: srca sredico,
bogate duše zlat denar,
a ljubil sem, tvoj gospodar,
čez vse svobode golobico!

Zato sem bil le v burji plamen,
prižgal voščenko sem, boleost,
prokletim daljam bil sem zvest,
bila samo si hip omamen!

Kje zdaj si, kje živiš samotna,
še bisere v očeh rodiš,
še v sklep dlani kdaj zaihtiš,
ko pride v vas ti noč tihotna?

Jaz blodim po semnjih življenja,
vse, kar imel sem, sem pognal,
ljubezen sem zabarantal
za cesto, brazdo hrepenenja.

Kako je žal mi tvoje bóli!
Jaz vsaj pijačo še imam,
škrlatnega veselja hram,
kjer izgubi spomin kdor koli.

Zato v gostilni zdaj drugujem,
kozarec pred menoj žari,
mrak v vroči glavi se gosti,
našel bom kmalu dom na tujem.

V ZIMSKEM VETRU

Mraz bruha rože na šipe,
bolest v očeh se košati,
noč bega srcá utripe,
kot pes cvili veter pred vrati.

O, sam sem na ženitnini,
sam v vinu kopljem spomine,
pojo že dan petelini,
sam v vinu kopljem spomine.

Se vrč nekdam veselil je
z menoj usmiljene rôke,
ki segla, nežna kot ivje,
po sad je v veje visoke.

In kot se breskev razkolje,
odprla nama je usta.
Ah, dala nama je usta —
še slast na ustnicah polje.

In vrč nekoč me hladil je,
izmil sledi je poljuba,
sijaj v očeh se skalil je,
odšla, odšla je preljuba.

Zdaj sam sem na ženitnini,
sam v vinu kopljem spomine,
pojo že dan petelini,
sam v vinu kopljem spomine.

Mraz bruha rože na šipe,
bolest v očeh se košati,
noč bega srcá utripe,
kot pes cvili veter pred vrati.

UMIRAJOČA SLA

Ko bi ti vedela, kako sem sam,
kako poslavlajoča strast se péni,
da veš, kako boli posmeh jeseni,
bi prepustila željnim se rokam.

Nič več bi ne razsipala cvetov,
če kdaj okusila bi to puščobo
in krutega odmiranja grenkobo,
pogubil krik bi mojih te sokov. —

Ne, ne usliši me ob tej zli uri,
sedaj mi bo razpadla temna kri
in nočem, da te divje oškropi.

Pozabi me, in če pred tvoje duri
zanesel veter bo moj trpki prah,
zasmej se in ga stresi po cestah.

NA RAZPOTJU

V sebi ne morem najti svetlobe,
da vanjo potopil bi svoje srce,
že davno oskrunil roke
sem s smrtjo in vonjem trohnobe.

In vendar bi rad te objel
in stresel pred te željá bi sijanje,
da bi spoznala razpenjene sanje,
ki tvoj glas jih je v meni razgrel.

Pa saj bom usahnil kakor temà
in ti na prsi mi boš pokleknila,
da pod tabo pepel je, boš pozabila,
ko vzela te vase bo zora svetlà.

SLOVO

Položi mi, dragi, bolni obraz
čez trudno sijoče oči,
daj, da začutim na licu
zadnji, zamolkli udarec krvi.

Umiraš in tuja dlan tipajoč
neusmiljeno v duši ti grebe.
Objemi me, bruhni vame nemir,
jaz ne morem, ne morem od tebe!

Ko zadnjikrat krikneš v ledeno temo,
bom zaihtela med prste, bele od sanj.
Ostala bom sama na meji grobov,
ti boš pa miren onstran iskanj.

ZADNJI ČAS PRED ZIMO

Sedaj je zadnji sinji čas pred zimo,
utihnil je jesenski so nalivi,
za listja smrt sta srca občutljivi,
dekle, saj čutiš, da ne bo šla mimo.

Mecenovih vršičev mi naberi,
pobožaj z njimi senčnate obrvi,
in preden se dotaknejo jih črvi,
s poljubi mirnimi mi jih izperi.

Brez solz, ko veter gnili sad omaje,
neznaten bom odpadel v prazen kot,
le bolj bom zastrmel pričakovaje.

Nikar mi z vekami ne skrij svetlobe,
naj vidim, da je lahna smrt povsod,
naj čutim padanje noči med grobe!

JAZ SEM SMRTI PIJAN

Deklica, tvoje ihtenje je daleč,
strgani žarki lijejo v sinjo ravan
in plahi dolbejo davne spomine.
Deklica, jaz sem svetle smrti pijan!

Roke zdaj iztegam med kroge zvezdá,
med izgubljene valove noči,
da večnost zajel bi, beg njen ustavil
in nagnil njen mir nad svoje oči.

V tvojih objemih sem slutil življenje,
čeprav hrepenel sem preko vrhov,
zdaj pa si daleč kakor nebo nad rokami
in vem, da blizu so sence bujnih vrtov.

Deklica, jaz sem svetle smrti pijan,
njene globoke stopinje žarijo v obraz
in tiho drobijo strnjeno kri,
ne joči, dekle, in skloni se v mraz.

JESENSKI SPEV

Moj spev je lahak
kakor javorova semena,
čez polja rosna, peščena
ga nosi oblak
in kakor pozabljen slak
ovija večerna ga pena.

In deklica išče: »Ne rôke ne žalostne glave
ne težkih neder niso jemale njegove dlaní,
samo molče razpustil lasé mi je plave,
ni rekel, zakaj mi zakril je razprte oči.
In jaz bi rada počila, v njegovo naročje
bi položila svoje osamljene grudi
kakor košaro z jabolki; naj se od mene ne trudi,
bi ga rotila, saj je jesen in dolga zdaj noč je!«

Jesen je in vlažna tema
se v meni, zadnjem je sadu zgostila,
ne bo me samega v noči pustila,
dobra je slutnjam srca.

Odpadel na črna bom tla,
saj dišim že kot gnila trava in listje,
trohnim že, moj dih in moj glas ves nečist je,
smrt mi v očeh plapola.

In deklica joče: »Odšel je, ne bo se več vrnil,
nič več ne bova odpirala popja cvetov,
nič več ne bova žgala v poletni noči kresov,
da zasanjani dim oči bi nama počrnil.
Vem, da nikoli ne bom mu mogla s sadovi postreči,
ki divja sem čula nad njimi vse bedne noči,
o vem, ubogi, ne bo mogel jih niti zavreči!
Kako ta praznota za njim me boli, kako me boli!«

Moj spev je ves tih,
ne moti ga kri, ki umira,
ne plakanje v dnevih nemira,
moj spev je kot vzdih,
kot venec solzá je svetlích,
ki veter jih rožam otira...

AGONIJA LJUBEZNI

Ta noč je kot kadeče se nozdrvi
pred gladnimi zvermi bežečih konj,
nocoj sem srečal te na trhli brvi,
že dolgo goltam v snu tvoj rezki vonj.

Daj, pridi, da zabrodiš v lepki krvi,
telo te vrelo kliče, pridi ponj,
kot vedro, ki so ga razjedli črvi,
prenašam breme te strasti — zastonj.

Saj vidim, Smrt, da ti čez bele rôke
ni speto platno dekličine kože
in na temenu golem nimaš rože.

Vendar le ti razgaljaš zrele boke,
le ti počitka dala boš semenu,
ki padlo v prst v viharnem bo vremenu.

PROŠNJA ZA BESEDE

PROŠNJA ZA BESEDE

Moj molk je padel v senco Tvojih nog
kot bolna prošnja nemega berača,
pretežka Tvoja dobra je pijača
in jezik zdaj je tihi plod, o Bog.

Srca se je dotaknil večni smeh
kipečih juter in otrok ihtenje
in smrt dreves in klatežev življenje
in klic Tvoj rožni v dnevih in nočeh.

Pomagaj mi, besed mi svetlih daj,
besed, ki kakor vino se iskrijo,
ki molijo Te kot pomladni gaj!

Jaz pa bom vedno Tebi pesem pel
in kadar moji zvoki dozoriijo,
pri Tvojih bom kolenih obsedel!

TKANINA REVNA SEM...

Tkanina revna sem, raztrgan prt,
pokapan z voskom umirajočih zvezd,
ki padajo od Tvojih miz v šelest
polnočnih ur in se solzečih trt.

Položi me čez mrzli prag svetišča,
da vsaj od daleč slutil bom želje,
ki Tvoje dobro polnijo srce,
razgrni me prek svojega dvorišča.

Naj čézme k Tebi hodijo ljudje,
naj mi obraz oskrunijo nogé,
ubogih mojih bratov nôge gnojne.

In ko mi bodo sanje spet spokojne,
ne spláši v mojem vrtu zlatih ptic,
ki spale bodo v ognju perotnic.

STRAH PRED PRAZNOTO

Potopi v noč me in viharje;
razbij, razpali ustnice pokojne,
ne daj mi videti dlani prosojne,
ko segal bom v bežeče mirne zarje.

Saj veš, da bom tem bolj o Tebi sanjal,
če daleč, daleč boš za jutrom vabil,
ne bom, o Bog, nikoli Te pozabil,
če val krvi se v grlo bo zaganjal.

Iskal Te bom s poljubom Tvoje smrti,
iskal povsod in strgani mi prti
brisali bodo umazani obraz.

Če zrušil bom se v kamenito gaz,
prej ko zažgem na Tvojem se ognjišču,
bom vsaj Tvoj beli kamen na križišču.

I.

Trohneče vence sem si strgal z gláve,
 ostanki preperelih rož v laseh
 so znamenje, da moram v vrste teh,
 ki kmalu jih zdrobijo kepe rjave.

Toda zakaj kraljevske mi oprave
 ponuja pred menoj plešoči greh,
 zakaj na ustnicah kotí zasmeh,
 če zapuščene noge so majave?

Zaman brsti v oblakih kri, zaman,
 ne bo dežja v očeh, so izgorele,
 pred sebe mečem roke smrtnobele.

Obraz je pomodrel kot cvet plavice,
 na vrata grobnice tiščim nosnice,
 poslednjih smrtnih vonjev sem pijan.

II.

Poslednjih smrtnih vonjev sem pijan,
poslednja gnila rosa name pada
in duša plazi se med kamni jada,
podrt je moj najtišji hram, izdan.

In kruh moj nizki je zaznamovan
in gobavi berač na pragu strada,
iztrgal bom meso si iz smrti hlada
in vrgel predenj ga, naj stopi nanj.

Naj ne boji se znamenja na njem,
naj dober bo kot mrtvim krizanteme,
sicer meso bom pustil ptičem vsem.

In blodne tolpe krakajočih vran
razteple mi drobtine bodo neme.
Obup moj sivi je do dna prežgan.

III.

Obup moj sivi je do dna prežgan,
umrli moje deklice so čari,
nad njimi srečni tujec gospodari —
rad stiskal njeno dlan bi, njeno dlan!

Vem, da je moj poljub zasramovan!
Podoben sem razpadli davni žari,
pozabljeni od dragih v prsti stari,
njen prah kakor spomin je razsejan.

Utrujenost se v udih mi preceja
in noč se spušča kakor gosta preja
čez plave rese onemoglih vek.

Vihar le zganil gube je oblek
in jaz kot pokošene zrele trave
sesedel krhek sem se sred planjave.

IV.

Sesedel krhek sem se sred planjave,
negiben sem kot v ilu volčja sled,
zastrt z bogastvom blaznih sem besed,
po prstih v srcu plešejo daljave.

Ukradel v vetru mrzle sem zastave,
pod vihrajoči slap sem padel bled
in zdi se mi, da usta lepi med,
ko se zagrebam poželjiv v dišave.

In kot telo deviško se blazina
zemljé razsipno vdaja moji želji,
v omami čutim, da roké so zdrave.

Nacedil vanje kaplje sem pelina,
jim dale mirni soj ko mladi veji
dобрótljive domače so dobrave.

V.

Dobrótjljive domače so dobrane
opasale me z belim ljubjem brez,
ožarjen sem od nébesnih zaves,
obstal sem sredi sinje slave.

V večerni luči so steze krvave,
neveden sem začel zahvalni ples,
bodičevje pritlikavih dreves
in kamni vsi mi vtiskajo pozdrave.

Raztrgan in ubog sem ko menih,
iz ust mi klockota smeh razigran,
kdo je raztopil mi obupni vzdih?

Privrele strjene krvi so kepe,
ko ostre veje so kot rôke slepe
odprle izgubljenцу srčno stran.

VI.

Odprle izgubljenca srčno stran
robide črne so roké spokojne,
samotnih jezer bom oči prozorne
iskal, da mi speró globine ran.

S svetlobo mehko ves bom obsijan,
saj vse razbil podobe sem uporne,
pritrjene na srca stene borne,
poklekal prednje vsak dan sem bolan.

Razgaljeno srce zdaj mirno čaka,
da rož in trav semena v njem vzkalijo —
prečudne dobre sile v meni spijo.

Te moje rane so kot cvetje maka,
preveč krvi je motni curek slan,
studencev močnih, čistih sem željan.

VII.

Studencev močnih, čistih sem željan,
rad bi napil se iz sončnega korita
in rad bi, da bi luč bila razlita
čez vso kot ajdov hleb črnó ravan.

Povsod pridelek moj je posejan,
kjer brodim z roko po valovih žita —
o naj nikoli se ne prebudita
spet žgoči greh in smrtnoblazni dan!

Ah, da, moj Bog, rad vse trpim menjave,
živim naj reven ali pa brez truda,
samo naj, Dobri, bom kot Tvoja gruda.

Naj pestujem kot deklice glavó
Tvoj mir in kot samotno naj drevo
potapljam v dobre zemlje se vonjave.

VIII.

Potapljam v dobre zemlje se vonjave,
v šumeči plamen svežega lesa,
v voščeno smolo borov iz gora,
v kadila brinovega zublja plave.

Praši mi cvetje strgane rokave,
ko boža rušo roka mi trpkà
in ptice, zlati hrošči spod neba
počasi polnijo mi dni sanjave.

Ponudil Bogu bom od vseh plodov,
ki hranim še za dolge jih noči.
Nasiti drugega naj dar Njegov!

V zahvalo radostno za vse darí
postavil v srcu žrtvenik sem nov
in spet sem vitki vrč za božjo kri.

IX.

In spet sem vitki vrč za božjo kri,
spet kopljem zemljo kot nekdanje čase,
življenje s polnimi cvetovi rase,
ponižnih bosih nog se prst drži.

V noč soncu romarju se ne mudi
in mojo malo čredo v bregu pase,
ki z mirnimi očmi z lučjó igra se,
vsak žarek v mojem srcu se medi.

Ne bom se vrnil še v naročje koč,
dokler še kolesnice zrem med poljem,
zdaj ob žerjavici sedim pojoč.

Se v belem dimu zibljejo kotanje,
s pobožno pesmijo kot zlatim oljem
prsteno grlo močijo mi sanje.

X.

Prsteno grlo močijo mi sanje,
kot da bi čutil ljubice utrip
in roka ni več kakor mrzel ščip,
ki plazil se nekoč je čez kostanje.

Otrpnil sem in dragoceno spanje
kaplja mi na telo z razcvelih lip,
tišina ni samo razkošen hip,
je večna luč in njeno trepetanje.

Nekje otrok brez bolečin umira,
jaz pojem kakor vedno mu na pot,
njegova milost dušo mi izpira.

Tu bom ostal vse dni, na tej obali
privezal bom svoj razmajani brod,
nikdar več ne zastro me tuji vali.

XI.

Nikdar več ne zastro me tuji vali,
kaj sanjal bi o vodi daljnih strug,
ko dobro mi je v krogu božjih slug,
za svojega me brata so izbrali.

Čeprav na mojem srcu počivali
so ptiči, ko leteli so na jug,
ne plakam več za njimi, zdaj sem drug,
spomladi, vem, me bodo blagrovali.

Spomladi bom kot gaber zelenel,
v globinah svojih bom sladko trpel,
ko zacvetel iz lastne bom prsti.

Že zdaj v opoju duša mi prepeva
in ob pričakovanju tega dneva
drhteč v veselju legam na oči.

XII.

Drhteč v veselju legam na oči,
neznana topla slast mi kri prevzema,
ne bom izvil se iz božjega objema,
zato blagoslovljena kri kipi.

Naj ne preštejem posvečenih dni,
moj Oče, naj ljubezen me razvnema
in naj bom dolgo dolgo bakla nema,
ki potnikom samotnim v noč gori.

Saj sam bridko okusil sem iskanje
in vem, kako so ranjena kolena,
ki jih ožge nemirna sla ognjena.

In Ti si tako dober, saj z menoj
si bil usmiljen, in da zdaj sem Tvoj,
Gospod, podaril si mi odpuščanje!

XIII.

Gospod, podaril si mi odpuščanje,
čez krotka usta vino si razlil,
da bi ljubezni Tvoje se napil,
da bi pozabil vse poti nekdanje.

Kot cvet razgrnil prédte sem molčanje,
moj strah pod Tvojim plaščem je minil,
tu spal bi rad in naj dežja naliv,
naj sončnih žarkov boža me igranje.

So bratje bolečine zakopali,
z vetrovi grenki zvoki so zbežali
in z moje glave cestni prah izginja.

In moja pesem v plamen se spreminja,
lupina sanj vse bolj je sinja, sinja,
bogat sem kakor tihi glas piščali.

Bogat sem kakor tihi glas piščali,
v srce cedi se divjih panjev strd,
moj zlati dan široko je odprt,
na gmajni so pastirji zaplesali.

Otroški vriski so željé mi dali,
da z žametno prstjó bi bil zastrt,
da kmalu bi poljubil zrelo smrt,
da bi v rokah cvetovi mi razpali.

Nič več razpadanja se ne bojim,
čeprav mi všeč je to čakanje bežno,
ko čutim, da v globinah že zorim.

In da okrásil bi prezveste splave,
ki pluli bodo čez vodó brezbrežno,
trohneče vence sem si strgal z glave.

MAGISTRALE

Trohneče vence sem si strgal z glave,
poslednjih smrtnih vonjev sem pijan,
obup moj sivi je do dna prežgan,
sesedel krhek sem se sred planjave.

Dobrotljive domače so dobrane
odprle izgublencu srčno stran,
studencev močnih, čistih sem željan,
potapljam v dobre zemlje se vonjave.

In spet sem vitki vrč za božjo kri,
prsteno grlo močijo mi sanje,
nikdar več ne zastro me tuji vali.

Drhteč v veselju legam na oči:
Gospod, podaril si mi odpuščanje!
Bogat sem kakor tihi glas piščali.

NEDOKONČANI VENEC

I.

V molitev naj se razboli beseda,
ki zanjo trgam se s Teboj, moj Bog!
Propadlega poberi me v svoj krog,
bolest po Tebi me ko rja razjeda.

Besed Te prosim, da srce odtoči
odvišno kri za davek Tvoj, o Kralj!
Za sina, ki je šel za srečo v dalj,
ne prosí siva mati bolj pomoči.

Besed, oj kot ljubezni je objem,
kot trta močnih: do vseh lin se vzpnem,
kjer sopejo po Tebi žejna usta.

Srce zavrglo mir je delopusta
in vriska, kakor rezgeta vihar —
v pijanost me potaplja ta Tvoj dar!

V pijanost me potaplja ta Tvoj dar,
 ta ogenj, ki me hoče razdejati,
 porušil je ponosni grad prevar,
 nemir ta kruti zdaj se z mano brati.

In z novim vinom mi natakaš vrč,
 vse težje in močnejše kot mladost je,
 s pestmi me biješ, tršimi od grč,
 kot vse, ki so na zemlji Tvoji gostje.

In na zemljó mi dnevi so začarani,
 kot s kodri sem ovil zapestja s travo,
 a vem, da norec sem, ljubimec varani.

Samo nemir Tvoj zvest mi je vsekdar
 in čas beži, kot Bistrica gre v Savo,
 med nebom, zemljo sem pojoč ovčar.

III.

Med nebom, zemljo sem pojoč ovčar,
ujel v srce sem plodnosti požar,
in luči vseh studencev v njem mi poljejo
in zlate sončne sulice ga koljejo.

O, naj iz mene vdre življenja moč,
privri svetloba, belec dirjajoč,
da spletem grivo ti z dlanmi razgretimi,
in pošljem v dalj te s sanjami razpetimi.

Zakril bi rad, da sem spomin na deda,
in vse, prav vse razdal, razdelil sebe,
vso dušo vsakomur, ki mimo hodi.

Zatajil deda ... Milostljiv mu bodi,
zdaj vem, kako me divja žalost grebe,
ko pušča samega ovac me čreda.

IV.

Ko pušča samega ovac me čreda
in ne bom strigel več njih mehkih run,
bojim se že prezebanja in cunj,
rumen obraz že zdaj mi kaže beda.

In vendar, kaj je dni prebela volna:
snežinke v soncu, na jeziku sol.
Šepečeš, da je kratka pot domov
in da ne pojde z mano skrinja polna.

Zato popotni vse naj razneso,
le milost daj, da grlo se izpoje,
še preden Smrt potiša pesmi moje!

Saj zanjo sem zamešeno testo
in čutim jo, ko rast me najbolj pali.
O, kakšni prsti so življenje stkali!

O, kakšni prsti so življenje stkali
in kaj so mi v to culo zavezali,
da z njo potepal bi se v večni čas
in Smrti večno rogal se v obraz!

A kadar je nositi jo težkó,
pod glavo bi jo dal in vzel slovo
od vseh stvari, ki sem se z njimi družil,
da včasih rad bi s Smrtjo se okužil.

Miru bi rad pred gladnim hrepenenjem,
čeprav pomlad preraste me z zelenjem,
morda se koprnenj znebi mrlič.

Pil bom. Kje so zidanice ključi?
Hrepenenje v nezavesti me ne muči,
pred njim drhtim kot žrtveni kozlič.

VI.

Pred njim drhtim kot žrtveni kozlič,
pred hrepenenjem, nožem, ki ubija,
vendar rasto zenice kot brstič,
lepote hrepenenje je gostija.

Razpet sem med slastjo življenja-smrti,
do blaznosti, Lepota, te bom pil,
v prešernem plesu z mano se zavrti,
ob tvojih nogah čelo bom razbil!

Ti vredna si, da moja kri ti streže,
počakaj, kmalu gležnje oškropi ti,
ne beži kot v daljave modre ptič!

Ojoj, Gospod moj, pal sem v strašne mreže,
ni to upor, da nočem ti služiti,
Ti veš, da sem samo ubog hudič!

VII.

Ti veš, da sem samo ubog hudič,
veš, kakšnih rož si vdihnil krvi blazni,
Ti, Bog, ki daš utripati golazni,
zardeti češnji, kot da je deklič,

ki daš, da soncu se razgali grič,
zasej se vame in srcé izprazni,
odreši me sveta, te težke kazni,
da bom ostal s Teboj brez vsakih prič!

Na dnu vsegà se peniš Ti, si Ti,
Ti, jezero, neskončno hladni vali,
še le pri Tebi vse se umiri.

Da boji bi pri Tebi se končali!
Tako sem slab, le up se Te drži,
Ti Gospodar si duše in živali!

VIII.

Ti Gospodar si duše in živali!

Ah, duša, v gobavih dlaneh zlatnik,
v dlaneh, ki krči skopi jih bolnik,
Ti čakaš, da iz njih se zakotali.

Kdaj še so za Gospoda Te priznali,
ljubezen, sen o sreči, groze krik —
vendar me mami svobodni Zvodnik,
da padam kot pod kamenjem drhali.

Pomagaj, milosti naloži jarem,
brez Tebe ni mi pomoči, Gospod,
kako naj sam Zvodniku glavo starem?

Pritisnem usta naj na rob posod,
ki še diše po Tebi, Vinu starem,
s poljubom težkim snubiš me povsod!

IX.

S poljubom Tvojim varen sem povsod,
ne šteješ v zlo molitev mi izdavljenih,
za zdravje jok mi daš ko grenek plod,
ne vprašaš za račun o dneh zapravljenih.

Lepota! Ti! Poznam te skoz tančico
solzá kot sonce skoz žareč oblak,
spoznal sem, revež, zlato te pšenico,
za glad do zdaj dobil sem ovsenjak.

Ti si nebo in zemlja, jaz pa volil
odpadke zvezd in sadja sem lupine,
krvav izpraskal sem se iz zablod.

In vendar si za pevca me izvolil.
Če hočeš, da bom Tvoj in poln vedrine,
pokliči k soncu me na sinji prod!

X.

Pokličí k soncu me na sinji prod,
da vredno tamkaj proslavim Tvoj god.
Zgaral sem se za svatovsko obleko,
dlani ko usnje so in ne ko mleko,

za ples pripraven nisem, sem bolj trd,
v obraz — če ne bi sanjal — bil bi grd.
Me ljubiš? Vsaj za norčka me porabi,
da Tvojim vriskal v srečni bom pozabi!

O, kdaj uzrl bom luči Tvojih miz!
Morda še ni raztrgan padcev niz,
tako globoka duše je kotanja!

Morda hudo bo, da še solz bom stradal,
vendar bom s pesmijo srce prebadal,
ukaz Tvoj v krvi k petju me priganja.

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

O, kakšni prsti so življenjski — — — — —
pred njim dajim kaj za vsa čutila
Ti veš, da sem samo tvoj bog,
Ti Gospodar si duše in sveta.

S poljubom teškim mihiš me praviš
in kličo k sebi me na kralj praviš,
ukaz Tvoj v krvi k polju me in gungja.

Borati bi bil brez svojeje zlokanja,
samo svoje hram od vseh stvarj,
erce je sadež, bi dila, dila.

MAGISTRALE

V molitev naj se razboli beseda,
pijancu si zaupal ta svoj dar,
med nebom, zemljo sem pojoč ovčar,
zapušča me ovac, oblakov čreda.

O, kakšni prsti so življenje stkali,
pred njim drhtim kot žrtveni kozlič,
Ti veš, da sem samo ubog hudič,
Ti Gospodar si duše in živali.

S poljubom težkim snubiš me povsod,
in kličeš k soncu me na sinji prod,
ukaz Tvoj v krvi k petju me priganja.

Berač bi bil brez svojega vriskanja,
samo srce imam od vseh stvari,
srce je sadež, ki diši, diši.

NEČISTI ČAS

Gospod, kralj, nastavi svoj volj
na sveto in čistilo pr' trpkost pešine,
svoj volj si oprijel življenja na svet,
Gospod, sveto kakor črna živina.

Ti, Gospod, Ti hočeš, da pouči ga v hudi,
kjer opozoriš svoj svet med bliž, kjer dajes,
ki p'črtaš na črnega srca utrip,
Gospod, usi s hvatavostjo kakor s rdečimi rokami.

Vse d'vode si ravnali v zakatne rajde,
sem daleč tam v znanjem hitro pa sanja svetost,
ki vidi na svet' bogov ved na naj-
bliž, kakor, kakor je črna to, ki svet svoj gosti.

Z iskročinu svet se hiti v črni svet,
na svetih kri življenja: svetost,
dat moram pašna svet, svet na da,
naj gost svet, opazov svet svet' bi blato.

Gospod, kralj, v črni svet v življenjem!
O, monsi si hiti svet v grudi ljubosti,
a črna me obdaj je s krvavo svetostjo,
bolj gnusna kot daš je svet' bi bolost!

Ustili se, prošnji, kri drage živine,
se padem, ali v meci se y temno krošče,
že skora; ljubim pijano gostijo,
Gospod, raztrgaj se gadije obroč!

NEČISTI ČAS

Gospod, udari, nastavi svoj nož
na grlo, ki stiska ga trpkost pelina,
pretežak si oprtal življenja mi koš,
Gospod, trpim kakor črna živina.

To breme! Ti hočeš, da nosim ga v hrib,
kjer gnezdiš kot sonce med bori, kjer čakaš,
da obogatiš za burnega srcá utrip.
Zakaj me z bridkostjo kakor z mlekom natakaš?

Vse dneve si zvrstil v žalostne rajde,
tam daleč, tam v zgodnjem jutru pa sanja mladost,
ki zdaj za srcé besed več ne najde,
joj, kakšen, kakšen je čas to, ki sem mu gost!

Z iskrečimi srci se kot s kamni igra,
na rôkah kri razkazuje bahato.
Jaz moram požreti vse, kar mi da,
saj gost sem, čeprav raje goital bi blato.

Gospod, končaj, o končaj mi z življenjem!
O, moral bi biti sam z grmado ljubezni,
a čas me obdal je s krvavim žarenjem,
bolj gnusnim kot dah je nečiste bolezni!

Usmili se prošelj, kri drago ihtijo,
že padam, sla v meni se v temno krohoče,
že skoraj ljubim pijano gostijo,
Gospod, raztrgaj te gadje obroče!

NA BLAZNIH POTEH

ZAZNAMOVANI

Med sivimi zidovi mladih let
ležijo zakopani žalostni spomini.
Pijana duša ob priprti lini
strmela je na razdejani svet.

Moj oče bil je na steber pripet,
ob njem klečala mati v bolečini
in v njeni je raztrgani globini
zamiral srca strtega drget.

Otroci smo zbežali v gluho noč,
ljudje so vžgali v čelo nam obroč,
da bo berače vsakdo brž spoznal.

Življenje je udarilo ob kamen
in zagorelo v divji, blodni plamen.
V spoznanju težkem blazen sem postal.

PESEM STAREGA BERAČA

Zakaj me gledate kot bližnjo smrt,
ljudje, kot da prišel bi iz tujine,
zakaj veselje vam z obraza zgine,
ko zazija pred vami svet odstrt?

Ah, pojdite! Saj vidite, da srd
na ustnice mi lije vroče sline,
da se zavijam v mrtve globočine
človeških src kakor v mrtvaški prt.

Ne maram iz vaših mrzlih rok darov,
usmiljenje me prazno peče huje
kakor preziranje bogatih tolpe.

Že davno se je zrušil beli stolp,
ki svetil mi je sredi vode tuje.
Klicanje je zadušil šum valov.

Dejali ste, da sem odveč postal,
ker roka mi ne more ujeti stroja,
ker pač iztekla se je ura moja
in starec sem pred vami trepetal.

Vse dni mladosti temne sem vam dal,
vso mlado silo, hrepenečo boja,
in zdaj, ko mi je borna luč brez soja,
ste vrgli me na cesto z varnih tal.

Doma me čakajo otroci lačni,
kot rane so odprta drobna usta.
Pred mano se odgrinja cesta pusta...

Napil bi se, da bi v pozabi mračni
našel morda toploto duši bolni.
Saj ognja danes so le blazni polni!

VPRAŠANJA IZ PODZEMLJA

Jož, mamica, zakaj smo brez denarja,
da ti ne moreš sobice plačati,
ne moreš kruha našim ustom dati,
zakaj nam tesni molk le odgovarja?

Nad nami videli smo gospodarja
podnevi na blazinah mehkih spati,
zakaj pa ti trpeti moraš, mati,
zakaj te noč in dan življenje udarja?

Zakaj ihtiš med dolge, suhe prste
in vročično strmiš med naše vrste
in se potapljaš v žgoč oči sijaj?

Povsod je sonce in ljudje pojo,
le nam in tebi je tako hudo.
Jož, mamica, povej, zakaj, zakaj?

Nekoč sem v sanjah videl lepo sliko:
med nageljni na oknu tvoj obraz
se sklanja k meni kakor zreli klas
in trosi v dušo žetev mi veliko.

Dekle, ob tebi kri je zašumela,
zahtevala je svojo davno žrtev;
ko pa spoznala tvoj pogled je mrtev,
v bolesti trpki je okamenela.

Brezdomca sva pod sivim, mrzlim nebom,
kot tisoč bratov, sester v tujem kraju
teptani krvi iščeva utehe.

Vrniva se domov! Morda pa s hlebom
na pragu mati pričakuje naju.
S solzami bova si izmila grehe.

Ob cesti, v blatnem jarku drgetamo,
 po žilah blato mrzlo se pretaka.
 Umazana je naša misel vsaka
 in mračne stisnjene oči imamo.

Pretežko breme leglo je na ramo,
 da vsakdo v skriti lasti komaj čaka,
 kdaj zgine plašč večernega oblaka,
 da pademo nekje na gnilo slamo.

Takrat morda odpro se tiste duri,
 ki svetijo se v blaznih nam očeh
 ob pritajene želje bežni uri ...

Ko ne bilo bi vrat do toplih zvezd,
 bi zgubil se korak na temnih tleh
 in kriknila v temo bi naša pest!

GONARSKI SONETI 1942

VSE

Zavlekel sem se za barako v hlad,
oči mi širi luč ko rdeča rana,
od žeje tiha usta so sežgana,
kdaj pljunek bo krvav postal zapad?

Brezmejna je sinjina kot moj glad.
Nekje so moja polja, moja hrana,
nekje mladost mladosti je pijana —
pa kaj bi s tem, že davno nisem mlad!

Umazan črv sem, ki zdaj zdaj izgine,
ni v meni več domačega neba,
le lačen pes sem, ki zdaj zdaj pogine.

O kaj ostalo je še od vsega,
od hrepenenja duše v visočine:
za hlebček kruha dal bi kos srca ...

SVOBODA

Tovariš, čuj, nikar ne sej več kvant,
postani resen, kmalu bom umrl,
zavil v odejo in oči zaprl,
morda nočoj še, ti veseli fant.

Nikar se s tako grozo mi ne smej,
oči imaš ko dva velika novca,
za mrežo tu se delaš pustolovca,
pa se bojiš svobode, cest brez mej.

Razumeš? Saj nekje pač mora biti,
— vem, da umiraš tudi ti po njej —
nekje se je najedel bom do sitega.

Nekje... Kjer bo lahko mi pozabiti
podobo matere, sestra in prej
še dóma se kadečega, razritega.

Kako domá je dobro in lepó,
vsi dnevi nosijo klobuk po strani,
dekletu sladki zlezli so v glavo,
da sanja le o svatbi razigrani.

Pa kaj bi ne! Njen oče dom pripravil,
pobelil vnovič izbe za sprejem,
zdaj le še čaka, da bi me pozdravil,
da jaz kot dedič mu oči zaprem.

Tovariš, daj, s pestjo me daj po glavi!
Kam raste sen, saj skoraj sem pozabil,
da sem preklet kot ves moj borni rod.

Ne bom je zrl v nevestini opravi,
očeta so zagrebli ji na Rabu
in jaz nekoč segnil bom bogve kod.

DOMOV

Ah, kmalu bom doma,
da bom prepeval na veseli preji,
ah, kmalu bom doma,
že mošt kipi v uteho moji žeji.

Že čaka mati me
s povreslom svojih belih, belih las,
da z njimi moj poveže gibki pas,
ne sme čakati me.

Zato bom šel od tod,
ker bolna pesem duše ne nasiti,
nikamor nimam glave položiti,
zato le brž na pot!

Tu sanjal bi zaman
o sinjem kelihu, ki Bog v njem spi,
tu ni nebá, le matere oči
so kakor encijan.

Ah, kmalu bom doma,
da bom prepeval na veseli preji,
ah, kmalu bom doma,
že mošt kipi v uteho moji žeji.

POT BREZ KONCA

Reci mi, mati, besedo,
besedo v slovo,
vidiš me zadnjikrat,
mene več k tebi ne bo.

Pokrôpi me z blagoslovljeno vodó,
da najdem vsaj konec poti,
mati, jaz pojdem duše iskat,
mati, tja, kjer jih ni.

Zato bom šel od tebe, mati,

Tu zasnežen je kraj,
v svetlobo se svetlobo
v svetlobo se svetlobo

Tu ni nebe, le matere oči

so kakor enjani.

Ah, kmalu bom doma,

da bom prepeval na veseli preji.

Ah, kmalu bom doma,

že most kipi v tleh moji štji.

PREDPOMLADNA SLUTNJA

Ko izpijó bregovi luč
in v mir zahrepenijo veje,
mi groza z ranjeno glavó
ognjenih zrn v srce naseje.

In v predpomladni želji prst
poljubljam, v sanje potopljeno,
in žejen iščem sveto kal
z življenjem mladim prepojeno.

Joj, grudo je oklenil mraz,
med prsti kepe se drobe,
zakričal rad bi kakor blazen,
a sinje ustnice molče.

RAZPOKANI PLAMEN

Nekdanje dni iskal sem dobre žarke
poslednjih blodnih ustnic in besed,
iskal živali dobrih nemo sled
in sem pogrezal se v brezzvezdne jarke.

Lovil sem vase mraka lesketanje,
ki večno se v samotah gor krohoče,
ki z ledom je ovil roké tresoče,
da komaj čul krvi sem šepetanje.

Obstal sem zmučen pred noči nasipi;
bolestno so vzdrhteli daljni kipi,
da peska sem na glávo jim natrosil.

Pozabe v temi nisem si izprosil,
zaman sem ječal skozi trdi dláni.
Izgubil pot ob uri sem razklani.

SACRUM DELIRIUM

Strastno sinja je neba lobanja,
je kakor gosta svila bujnih prsi,
ki s svojim mlekom mi slade spoznanja,
boleča kot v močvirjih gnili trsi.

V vrtincu težke sem krvi zgubljen,
skrivnost srca dotika se z goloto.
Sejavcu v burjo bil sem lahek plen,
razmetal moje seme je v samoto.

V odmaknjenosti plahuta zavest
in moja sla, življenje, kri se spaja
z razgaljenostjo neodkritih cest.

In moj obraz je spačen od vetrov,
pode vse dni od kraja me do kraja
kot nage duše, ki gredo domov.

TO JUTRO ...

To jutro je polno samotnih trav
in jaz pastir sem v gori zapuščen,
kako je po bregovih mah zelen,
v laseh imam razkošje cvetnih glav.

Vsi prsti trepetajo po piščali,
glasovi tihi božajo rokó,
tako rad segel bi v globoko dno,
kjer brez glasu so bratje obležali.

V slovo zaklal sem svojo ovco belo,
razlil sem kri čez čelo jim veselo,
da videli bi mojo bol v temi ...

Spomini ... Ni več bratov ne krvi
in kakor v mirno žalostnih obredih,
bom vedno tožil v jutru v zvokih bledih.

NEZNANA NOČ

Neznana noč je kakor zreli cvet,
ki vase skrili zgubljeno je čebelo,
iščoča usta pijejo strupeni med,
telo skrivnost je duši razodelo.

Ožgana debla ob pozabljenih vodàh
z razpadajočo senco v meni žgo,
spomin je oškropljen in na rokàh,
zaznal sem divjo glino in temo.

Ne vem, kako ... saj jaz sem sredi razdejanja,
pomladne vihre mrzlo steklenijo,
o, in žito poteptanih polj poganja,
odrevenele zvezde pa zaman ihtijo.

BLAZNE HVALNICE

I.

Škrlaten mrak ovija mi telo
kakor svetlikanje pohotnih rok,
v očeh suši se sinji sladki sok,
zenice prazne pijejo temo.

Zagrebel sem se v kupe sončnih rož,
rumeni listi božajo spomin,
ki ranjen išče cesto iz globin,
da bi počil v blazinah mačjih kož.

Praznoto sem otipal pred seboj
in zdaj odnaša njeno me kričanje
v goščavo blaznih sanj kot divji roj.

Vse rdeče je, le tam v neznanih dneh
molitve belo sliši se veslanje
in kliče me močnejše kakor greh.

II.

V kapucah blaznosti oznanjevali
so žreci v templjih pogubljenih dni,
da blagoslov raztočene krvi
ne bo počival na glavah drhali.

Prešel sem mrtva mesta in oaze,
okraje vseh cerkeva, mošej in shodnic,
povsod je luč krvavih vlažnih podnic
rodovom golim risala obraze...

Joj, zaželel sem prag si samostana,
kjer med beračev starih prazne skled
položil žejnih ust bi vrč brez dna.

Morda bi ga opláknile besede,
vabilo k svatbi, ki mi je neznana,
za presvetal obed krvi, mesa?

III.

Na gori, milostno razpeti v soj
zblaznelih in razpáljenih teles,
sem zastrmel v umirajoči ples
in zvrnil polni vrč sem pred seboj.

V srce mi padla vranja je perut,
zakrila kri kot davni težki greh
in razklenila tiha usta v smeh,
da vzplapolal sem v plamen žgoč in krut.

Goreti hočem, sebi, novim dnevom,
zažgati vsaj grobovom suho prst,
da zapojo s spokornim, zadnjim spevom.

Kaj mar mi, če potem zgorim v obup,
če bom potem samo pepela kup,
da le bi našel prej do mrzlih krst!

OBLAKI TRUPLA SO ...

Oblaki trupla so v temè kanalih,
vihar jih je pred smrtjo onečastil.
To noč je, da bi dušo upropastil,
nazaj bi ne iskal je v sanj zrcalih.

V pijači stópil dobre bi spomine,
čeprav le kislico dobil bi zanje,
nemiren sem kot vóde je grgranje,
nocoj ne maral bi za zvezd drobtine.

Nocoj vsak blaznež z grozo veseljači,
ki polknice od duše mu odtrga
in vzame luč mu, ki nad njo je bdel.

Čeprav je gol, za milost ne berači,
samo ječi ko lipa sredi trga,
to noč obraz v dlani bo dupla del!

POSTOPAČEVA SMRT

*Meum est propositum
in taberna mori.*

Pijan sem čez ta prag se opotekel,
samo tu polkna niso še zaprta
in vabi me nad vrati žolta trta,
da vina mi nihče ne bo odrekel.

Nič več v laseh mi burja ne vihari
in spev cestá me več ne bo preplašil,
— ne vem že, kdaj mi je srce oprášil —
iskanja zapustili so me čari.

Za pot sem smrti goden potepuh,
od vse krvi le vina bo škrlat
z razprtih ustnic morala izprati.

Ko med vlačugami mi bo končati,
kraljico čakal bom, izgnani svat,
da me poljubi ko zavržen kruh.

Kako me mučiš, o Lepota strašna!
 Kaj mar so ti zavržene oči,
 ki v njih po tebi rosa plameni,
 izgnancu svojemu ne nudiš brašna.

Zapustil vse sem, ker je ustna plašna
 cedila kri pod tvojimi zobmi,
 vsesal sem sapo, ki težko diši
 in zdaj povsod te ljubi noga prašna.

Odstaviti od ust me hočeš krutih,
 od tihih, rdečih ust, s krvjo posutih,
 ki v žilah mirnih je nekoč mi tekla.

Če res besede mi ne boš več rekla,
 če res umreti moram ves ubog,
 te prosim, naj umrem od tvojih rok.

NE DAŠ MI, SMRT

Ne daš mi kruha za samote glad,
ne točiš ustnicam slasti medice,
le sanjam kažeš daljne zelenice,
slepeče rosne srage tvojih trat,
zrela kakor pred trgatvijo gorice!

Da v tebi bi odkril lesket naslad,
prižgal sem rok pohlepnihi voščenice
in pustil moljem sem tvoj plašč kraljice,
zakaj zdaj vidim le kosti zaklad
in zakaj pustiš šumeti moje klice?

Če tvoj sem, pusti me v svoj blazni grad,
viharji rož naj strgajo nosnice
in zadišijo pógrada stranice
po tebi naj, ti vseh strasti razpad,
ti, ki k tebi peljejo vse kolesnice!

Kaj čakaš, ko mi nočeš dati nad,
da kdaj podrl bi težki strop temníce,
ki vanjo vrgle so me rojenice,
glej, prosim te, naj kmalu bom gnílad,
kdaj že neme vse življenju so zdravice!

POGORIŠČE

Spoznal sem, da so zdaj mi rôke tuje,
da prosijo boleznega objema,
da izgubljeno dušo sla prevzema,
ko v valoveči luči omahuje.

In vem: ne bom nikdar ugasnil sveče,
ki divje pleše v oknu nasmejanem,
naj le pred mrakom žejnih ust trepeče
in mi v obraz svetlobo vso razmeče,
samo da čutim dih po vsem ožganem!

NEKOČ BO LEPO

Nekoč bo lepo,
ko blazni bomo ob ognjih čepeli
in bomo odprte rane imeli —
nekoč bo lepo ...

Pijana bodo legla naša telesa,
v zubljih steklenih veter bo pel
in mehke trave in zemlja in mirna drevesa
bodo tonila v brezmadežni spev.

Med prsti dnevi bodo drseli kakor semena,
srcá ne bo nam več trgala rast,
v očeh bodo žarela domača slemena,
čas večnega molka naša bo last.

Nekoč bo lepo,
nekoč bomo roke v prst zakopali
in bomo življenja sokove spoznali;
takrat bo lepo ...

TORZO KRIČANJA

Pred tabo vse peroti oblede,
kot da bi dolgo bežale v dežju,
vse roke pred teboj se spremene,
moje kot žalostne vrbe so tu.

Že tvoja sapa v ozke žile gre,
konec je zrelosti ajde, medu,
pogledi mrzli mi povsod slede,
daj mi že enkrat poljubeč miru!

VSE ŽALOSTNI ROG

Na gradih včasih sploh ni v kačja,
vsega se izgubi soro ljudsko ino,
kot kaže v jeziku so slane roke,
vse to žalostno...

Kaj bi se v tobovni bežanja je vse pomirilo,
na vseh tvojih kanih, kaj bi se sroč,
v vseh tvojih prekatih vialno krova rumeno,
vse to žalostno...

Na vseh tvojih me vse terno sročilo,
bi vseh tvojih ga tista vseh povzre,
bi se vseh tvojih v vseh tvojih terno,
vse to žalostno...

VSE BO MINILO ...

Na grudih pozabe splahnel sem v kadilo,
z radostjo zavrgel sem ljubo ime,
kot trave v jeseni so zlate roké,
vse bo minilo ...

Kdaj že se v tolmunih bežanja je vse pomirilo,
na sramotnem kamnu leži mi srce,
v odprtih prekatih vlakna krvi rumené,
vse bo minilo ...

Ne zapusti me več temno sporočilo,
ki materina ga usta očem govore,
ki se ospe iz objema v ljubezni razpadle žené,
vse bo minilo ...

Žalostinko to naj tebi pojem,
 mati moja, vseh noči predica,
 ko brni kolovrat budnih časov.

Naj s to haljo tvoj spomin odenem,
 vidim te kot v mesečini brezo,
 revne ti srebrí ljubezen kite.

Vidim te pred križem v kotu stati,
 grčave dlani poklanjaš Bogu
 kakor meni nekdam kruha krajec.

Od neurij so oči umite,
 jasno: menda te oplazil nébes
 z robom je, ko so prešle nevihte.

Upanje v žil štreni tiplje žilo,
 žilo, ki — spoznal sem — k meni pelje,
 kot nekdam jo hraniš s svojim brašnom.

Prehudo je, mati, naj ogrnem
 tvoj spomin s te žalne pesmi plačem,
 oj, ne vabi me, nikar me, mati!

TOŽBA NEPLODNEGA

Sočna je zemlja v večerni
višnjevi luči,
strast mojih blaznih očetov
me zadnjega muči.

Dali so mojim podedovanim očem,
da v njih se pijanost pretaka,
pijanost prezrelih plodov,
dali so name roke iz mraka.

Ljubim zemljo,
bolestno, kakor so oni ljubili,
ljubim njihove kot brazde sive glavé,
zakaj mi neplodnost so podelili?

Bridkó je zadnjemu
življenje v vetrove razliti,
tožim, z obrazom v zemljó zarit,
bridkó je, bridkó je zadnjemu iti.

ŽALOSTINKA

Kje je tisti čas,
ko sem bil pramenolas poet,
ko sem nosil v rožnih ustih cvet
in je kot cekin zvenel moj glas?

Vse prešerne dni
sem prepel na pašnikih ljubezni,
metal kamne v igri neoprezni
v vsak tolmun sem sanjavih oči.

V pernicah oblakov
ležal tih sem, ljubil me je dež,
sen je bil svilen ko mlada rž
in lahak kot cule siromakov.

Bil doma, doma sem,
gruda, težka kakor zlata ruda,
hlebec, dar očetovega truda —
oh, želje, ki vsako noč jih pasem.

Kje je tisti čas!
Zdaj obup mi kruh življenja reže,
kri tujina v svoje čaše streže,
kmalu, kmalu bom kot prazen klas.

In bom onemel!
Ko me v drči dni, ki še ostanejo,
hlodi mrzlih trupel zmanejo,
kdo ivéri bo sežgal v pepel?

Saj ne bo sestrice,
da bi v ruti nesla jih na Žale,
ne bo materinih ustnic, da spoznale
bi kot sol domače me solnice.

In ne bo očeta,
ne bo mene, da bi sad rodil,
joj, moj Bog, da sem tako grešil,
da je v meni smrt rodu spočeta!

UMIRAM

Umiram... Dež pomladni v metežu vonjav
ponoči je oplaknil okna, zdaj jih sonce liže.
Pripeli gnezda ptiči na muževnih vej so križe,
prepoln življenja je brstiček se razklal.

Trobentice zbudile v noč zaklete so junake,
— to srca so, te plodne kepe, kjer požene vse,
kar kdaj iz Stvarnikovih se dlani ospè —
zdaj vpletajo kraljičnam v láse sončne trake.

Umiram, jaz umiram... Dan kipi čez rob,
bogat je svet, ne briga se za skledico srebrno,
zdrobi jo... Sonce je proseno zrno,
na ustnicah je duša, kot na strehi ždi golob.

Umiram... O, tam v gozdu se nekje šopiri šoja,
nekje tam potok peti je začel.
Tam na kožuhu trate rad bi obsedel,
nad mano svetil bi dišeči grozd negoja.

Strmel bi dolgo, dolgo, ko bi ležal vznak,
okrasil čelo z vencem bi zaspanca,
položil glavo bi na roke kot na hrbet janjca,
in tovor grehov, oh, kako bi bil lahak!...

Samo sperele žarke rok pred sabo razprostiram,
nič drugega več nimam... O, in v jaslih dni
za klajo radostnim ovcám travíca zeleni,
travíca zeleni... In jaz umiram, jaz umiram!

SIN

Kakšna je žalost se razbohotila v meni,
na vse so plati razletele se sanje,
kakšna je žalost se razbohotila v meni,
kaj palo v votlini je veseljaške lobanje?

Z naše ure na steni so padle utéži,
le glad me k beraškemu goni obedu,
sam sem, tišina se trese v pajkovi mreži,
nisem vreden, da bil bi očetom na sledu.

Ni jih, pogumnih, da bi z menoj nočevali,
ko golih ledij bom spustil v poslednjo se borbo,
ni jih, da bi moji duši svečo držali,
ko bo pustila telo ko izpraznjeno torbo.

Ostal je le kanec voščenske v bogkovem kotu,
poljubljam ta vosek ko slane žulje težaka,
gnetem ga, kakor prah na vrtoglavem sem potu,
kako rezka pijača se v srcu pretaka!

Žalost srce v plitvine spominov krmari,
nisem izpil do gostega dna še ta kelih,
zadnji moj dan izcurel bo v sinji sopari,
v kelihu berem kakor v očeh zогlenelih.

Bil izstreljen sem z gibkih tetiv hrepenenja,
brizgnil sem skozi od sonca nakodrane dalje,
čeprav sem zaplel se v vse krošnje življenja,
bil sem ubog, bolj ko borovec brez tal je.

O, kakor mah sem ljubil razvezane kite,
ustnice strastnih noči bile niso mi neme,
znal razumeti s poljubi sem prsi razkrite,
kot da v krvi imel bi praprotno seme.

Divje zveneale so šipe vseh kamer zasoplih,
kadar med nageljne pljusknil kepo prsti sem,
šele danica prižgala žalost v objemih je toplih,
žalost, kakršni kriki neodposlanih so pisem.

Zdaj vem, zakaj žalovala trepalnic je rosa,
— takrat sem stregel jo kakor vrelec z lapuhom,
vso sem izsrkal ji, ko stala je bosa
na jutranjem pragu, gosteč z dlanmi me ko s kruhom —.

Zdaj vem, kakšno brinje daljin je gorelo med nama,
zdaj, ko umiram na produ vode domače,
brez ovrátnic otroških rok razpadla bo sama,
tudi jaz sam sem, kdo bo zamesil zadnje kolače?

S šipkovim plodom krvi umazal sem platno,
platno, ki stke ga mati v najhujši boilesti,
joj, mater najdražjo sem ranil stokratno,
ko smukal klasje ljubezni sem v lákotni pesti.

Toda nekday izpljunil vso sem grenkobo,
bil mlad sem in slina mladih ust mnogo zaceli,
preukal, ko da sem šmarnico pil, sem tesnobo,
vendar počasi, počasi so dnevi trohneli.

Zapustil brazde sem dedne v sončnih luskinah,
kaj mar bili so mi voli, z mahom porasla korita,
kjer sem napajal oči v njihovih, v vodnih globinah,
odšel sem, nisem predal se moči kalečega žita.

Domači rotili so v tihi molitvi me, v kletvi:
»Blazni edinec, ne hodi!«, a vendar srebrni
so curki dežili v malho pogoltno ob žetvi,
šel sem, za mano so zlili korec prošnjá:

»Vrni se, vrni!«

Kakor skrivljeni gabri v modrino sem grabil,
ki za gorami prodaja globoki svoj žamet,
vse srebrnike pognal sem, vedrino pozabil,
grozi sem vdal se, ko je zaplakala pamet.

Tu sem spoznal, kaj sem iz grudi vsesal rojenice,
— kdaj vetrni plaz razbil je v letu žerjave? —
žejen sem bil, čeprav sem pil iz tuje kapnice,
dišeče, kot da se rodni ognji kade iz daljave.

Pozno se vračam, beg me vsegà je oplnil,
prepozno, nikogar ni, le duri vame kričijo,
nikogar ni, tih bom pred mrtvo ognjišče počenil,
tukaj bom odgovarjal za domačijo.

O zemlja, lazi ko rjuhe v bregéh vihrajoče,
dušo polni spomin na razpaljene frate,
vso blagodat gmajnskih sadežev hoče,
o zemlja, da mogel kd j pozabiti sem nate!

Saj mi odpuščaš, da mi oditi bo laže,
Smrt v gošči za hišo ko srna ranjeno-boka,
daj, odpusti mi, saj ti si najdražje,
kar je ranila puščica strtega loka.

Sin tvojih bokov, rdeči ogorek očetov,
saj si mi Mati, rod moj iz tebe izhaja,
sprejmi me, vem, nočeš varljivih obetov.
konec je blizu, čuj, pes v tujko laja.

LIRIKA FRANCETA BALANTIČA

V začetku leta 1942 je France Balantič pripravil rokopis pesniške zbirke Muževna steblika in ga predložil tedanji založbi Ljudske knjigarne; bil je tedaj mlad in komaj znan pesnik, saj je prve pesmi objavil v reviji Dom in svet šele leto dni poprej, spomladi 1941. Tudi sicer je bila njegova pesniška pot še kratkotrajna, saj lahko po ohranjenih zapiskih, kjer je Balantič za interno vednost popisal pesmi po času njihovega nastanka, sklepamo, da so se mu prvi stih, ki so imeli večjo lirično ceno in ki se jih ni več sramoval, porodili leta 1940, torej v letu, ko je obiskoval sedmi razred klasične gimnazije v Ljubljani. Toda Balantičeva lirika je zorela izredno naglo; mladi pesnik je dobesedno preskočil siceršnje obdobje tipajočega začetništva in si z mrzličnim ustvarjanjem v najkrajšem času izoblikoval izvirno in izrazito lirično podobo. Ta njegova izjemno nagla lirična zoritev spominja na nerazložljivo, življenjsko tragično, toda ustvarjalno čudovito lirično izgorevanje tistih pesnikov, ki jim je bila usojena zgodnja smrt; slovenska poezija na žalost pozna vrsto takšnih tragičnih usod in Balantičevo naglo, smrt sluteče lirično zorenje je podobno zorenju Jenka, Ketteja, Murna, Kosovela in Kajuha.

Balantičeva zbirka *Muževna steblika* ni nikoli izšla; katoliška založba je baje imela pomisleke ob Balantičevi čutno žgoči erotični pesmi, ustrašila pa se je tudi fašistične cenzure zaradi tistih pesmi, ki vsekakor pomenijo vrh Balantičevega ustvarjanja in kjer pesnik izpoveduje zvestobo svojemu rodu in rodni zemlji. Lahko pa si mislimo, da ji tudi sicer Balantičeva skrajno pesimistična, panično grozo, smrt in vesplošno izničenje izpovedujoča lirika ni mogla biti ravno najbližja, saj je strastno, z močno, v tedanji dominsvetovski generaciji gotovo najmočnejšo lirično govorico demantirala nekatere temeljne doktrine bojevitiga katolištva in obskurnega, tedaj že z okupatorjem povezanega ter zločinskega slovenskega političnega klerikalizma. Balantičeva trajna in preroška vizija individualne in splošne smrti, njegov defetizem in njegove tragične bolestne dileme v nečistem času so bile namreč pravo nasprotje bojevitim geslom propadajočih političnih sil, hkrati pa so, tako rekoč v lastnem taboru, s preroško vizijo izpovedovale zgodovinsko agonijo razpadajoče družbene strukture.

Leta 1942 pa so se dogodki v Balantičevem življenju naglo vrstili in potisnili ob stran misel na izid pesniške zbirke. Balantič je to leto doživel bedno usodo gonarskih internirancev, v začetku naslednjega leta pa se je, očitno podrejajoč se močnejši volji drugih, pridružil belogardističnim oboroženim oddelkom. To je brez dvoma močno ohromilo tudi njegovo pesniško delo, saj je ostalo iz tega časa le malo liričnih zapisov. Jeseni ga je doletela smrt v goreči belogardistični postojanki ob Cerkniskem jezeru. Tako je zbrano Balantičevo lirično delo izšlo šele leta 1944 v zbirki *V ognju groze*

plapolam (uredil dr. Tine Debeljak), posebej pa so izdali istega leta v bibliofilski izdaji tudi Sonetni venec. Obe izdaji sta bili skrbno pripravljene, imeli pa sta seveda močan politični poudarek: Balantičevo smrt je bilo treba namreč zdaj politično izkoristiti in Balantiča prikazati kot pesnika-bojevnika ter belogardističnega mučenca, čeprav je očitno, da je Balantičeva lirika, torej najavtentičnejši izraz pesnikove osebnosti, popolnoma in do konca nebojevita ter tuja sleherni politični paroli ali konvenciji.

Najbrž je zdaj že dozorel čas, ko je treba Balantičevo delo znova objaviti in ga v nekoliko drugačni ureditvi, v takšni, ki bo, tako vsaj upam, resničnejše prikazala pesnikov svet, znova oceniti — oceniti ga predvsem kot človeško pretresljivo, izvirno in dozorelo lirično izpoved, takšno, kakršna se nam razodene v svoji edini notranji resničnosti. Ne moremo namreč storiti tega, da bi Balantičevo liriko kratko malo zamolčali ali preskočili; ta lirika namreč eksistira in brez dvoma pomeni vrednoto v slovenskem pesniškem izročilu. Če bi poskušali tajiti to dejstvo, bi ravnali predvsem zoper lastno kulturno vednost in načelo o spoštovanju slehernega resničnega umetniškega dejanja.

Poleg tega nas v odnosu do pesnika Balantiča lahko odvrta njegova življenjska usmeritev v zadnjem letu, ne more pa nas to dejstvo odvrniti od realne in pravične presoje Balantičeve lirike in od priznanja njenih resničnih liričnih vrednot. Balantičeva lirika — kot rečeno — je namreč daleč od kakršnihkoli cenjenih reakcionarnih političnih gesel; v vsem njegovem delu ne moremo najti niti ene same pesmi, niti enega samega stiha, ki bi

povzemala klerikalno govorico in oznanjala idejo belogardizma. Balantičeva lirika je celo v očitnem nasprotju z njegovo življenjsko potjo, saj s prepričljivim liričnim oznanilom smrtne agonije izpoveduje tudi duhovno zagato ter družbeno agonijo akcije, za katero se je sicer Balantič v življenju tragično odločil. Tako razumljena — in le tako lahko Balantičevo liriko globlje dojamemo — ta lirika s svojevrstnega aspekta celo potrjuje zgodovinsko resničnost, upravičenost in odrešilnost življenjske energije Revolucije, njeno moralno in družbeno superiornost nad starim svetom, ki mu je Balantič s svojo liriko pel neprestani requiem.

Ta dimenzija Balantičeve lirike, njen globlji pomen, pomen izpovedi, ki ni samo izpoved osebne tragedije, ampak tudi oznanilo agonije neke brezmočne družbe, torej zgodovinska, socialna dimenzija Balantičeve lirike je bila v dosedanjih izdajah Balantičevega dela zamolčana, kar je povsem razumljivo. S tem pa je bilo to delo pomanjkljivo, celo krivično ocenjeno: ta dimenzija je namreč Balantičev najvišji lirični vzpon, saj je z njo pre-rastel svojo individualno eksistenco in družbo, s katero se je sicer v življenju povezal in izenačil; kot lirik je ravno s to dimenzijo izpovedal ne-usmiljeno logiko zgodovine. Balantičevo liriko bo treba slej ko prej rešiti vsega, kar so ji pripisale slepe politične strasti; treba bo razbiti mit o pesniku-bojevniku in mučeniku, o Balantiču kot oznanjevalcu belogardistične ideologije, ki se še kar naprej ponavlja v povojnih izdajah Balantičevega dela in v zapisih o njem v tujini in ki pomeni nasilje nad resničnostjo Balantičeve lirike. Brez ponovnega, drugačnega nasilja nad to liriko jo bo tre-

ba na novo ovrednotiti in jo postaviti na tisto mesto, ki ji sodi v slovenski liriki; ob takšnem pravičnejšem vrednotenju pa bo Balantičeva lirika najbrž pridobila nove vrednote, zakaj sleherno nasilje nad resnično umetnino najučinkoviteje in najpoprej demantira umetnina sama.

Torej je dovolj razlogov, da se Balantičevo pesniško delo ponovno objavi in ob tej priliki dá tudi nekaj sugestij za njegovo pravičnejšo oceno.

V Balantičevem kratkem življenju je nekaj nespornih tragičnih dejstev, toda tudi v dosedanji interpretaciji njegove biografije je nekaj zamolčanih podatkov. France Balantič se je rodil 29. novembra 1921 v Kamniku v delavski družini. Pomanjkanje je poznal od otroških nog. Iz Kamnika se je do vojne vozil z vlakom v ljubljansko šolo, na klasično gimnazijo. Sošolci pripovedujejo, da je bil miren, vase zamaknjen fant, popolnoma odmaknjen od dijaških političnih preprirov. Bil je povprečen dijak, ker ga je popolnoma očarala poezija. Toda da tudi sam pesnikuje, se je razvedelo razmeroma pozno. Navduševal se je nad Gradnikom, Kosovelom, Voduškom, Kocbekom in nad nekaterimi sodobnimi češkimi in poljskimi liriki, ki jih je tudi prevajal. Balantičev pesniški talent je odkril sošolec France Kremžar, ki pa je s tem dobil nad njim — po pričevanju Balantičevih sošolcev — tudi popolno duhovno varušstvo, kar je navsezadnje postalo usodno za Balantičevo življenje. Kremžar je organiziral dijaško literarno življenje, vanj vključil Balantiča in posredoval pri objavi prvih Balantičevih pesmi v reviji Dom in svet. Vase zamaknjena, izrazito lirična, senzibilna in pasivna Balantičeva na-

rava se je srečala z izrazito organizatorično, aktivno in voditeljsko bojevito Kremžarjevo naravo; to je v začetku sicer pomenilo spodbudo za Balantičev lirični vzpon, kasneje pa se je vse bolj spreminjalo v Balantičevo tragedijo. Aprila 1941 je bila Balantiču ob okupaciji zaprta pot do doma v Kamniku; v Ljubljani, kjer bi rad dokončal študij, je ostal brez stanovanja in sredstev. Tedaj ga je sprejela Kremžarjeva družina ter mu preskrbela stanovanje in hrano; verjetno se je za to gesto Balantič čutil vse do konca moralno obvezanega. V jeseni se je Balantič vpisal na slavistiko. Po pričevanju prijateljev je bil zaradi vojnih grozot notranje strahovito pretresen in strt. Kot pripovedujejo njegovi kolegi na univerzi, tedaj ni bil nasproten osvobodilnemu boju, tako da so ga celo vabili v vrste Osvobodilne fronte. Vsekakor je čudno, da ga Kremžarji, ki so bili med vodilnimi belogardističnimi veljaki, niso mogli rešiti pred gonarsko internacijo. V Gonarsu je bil Balantič od jurija do novembra 1942; tam je napisal nekaj pretresljivih gonarskih sonetov (ohranjeni so trije, napisal pa jih je baje več), zasnoval grandiozno, skoraj neuresničljivo lirično poemo sonetni venec sonetnih vencev in po vsej verjetnosti doživel težko duhovno krizo ter notranjo preobrazbo. Po vrnitvi iz Gonarsa se je namreč popolnoma podredil demoničnemu Kremžarjevemu vplivu ter oblekel belogardistično uniformo. V Kremžarjevi belogardistični enoti — Kremžar je bil tedaj že med fanatičnimi belogardističnimi poveljniki — je Balantič ostal do smrti kot prostak in, kot poročajo, s posebnim nebojevniškim privilegijem. Toda to je že pomenilo njegov pesniški konec. Balantičeva življenjska pot

se je dopolnila skoraj z vso logiko njegove pesniške vizije 24. novembra 1943, ko so enote XIV. divizije napadle belogardistično postojanko v Grahovem ob Cerkniškem jezeru; kljub pozivom k predaji se Kremžarjeva posadka ni vdala, tako da so bili partizani prisiljeni zažgati postojanko in je večina belogardistične posadke zgorela. Tedaj je zgorelo verjetno tudi nekaj Balantičevih liričnih zapisov, nekaj pa so jih iz strahu uničili znanci, pri katerih jih je hranil.

Balantičeva smrt, čeprav strašna, pet dni pred dvaindvajsetim rojstnim dnevom, je vendarle logična uresničitev stalno prisotne smrtne vizije v liriki in tej viziji daje tudi poseben pomen; ta vizija namreč ni bila samo lirična metafora, ampak resnično pričujoča v pesnikovi usodi. Najbrž je v Balantičevem življenju še marsikaj nerazjasnjenega in marsikaj tudi o njegovi smrti; morda bodo avtentična pričevanja Balantičevih znancev nekoč razjasnila tudi ta temna mesta. Toda navsezadnje to niti ni pomembno: glavni življenjepisni podatki so nesporni, lahko jih sicer razlagamo tako ali drugače, vsekakor pa ostane dejstvo — nikakor ne kot opravičilo za osebno odgovornost —, da so v Balantičevi usodi vsekakor prisotne prvine nasilja nad njegovo mehko, neodločno naravo in navsezadnje, da je Balantič svojo zmoto v neusmiljenem vojnem času plačal z najvišjo ceno — z življenjem, ki je moralo ugasniti v dvaindvajsetem letu.

Balantičeva lirika se vsaj v začetku vključuje v poetiko katoliško-religioznega ekspresionizma oziroma njegove sodobnejše variante, nove stvarnosti. Čeprav mlajši od večine vrstnikov se Balantič pri-

družuje mladokatoliški generaciji, ki je v glavnem nastopala v Domu in svetu in so jo sestavljali nekateri nadarjeni pesniki — Severin Šali, Ivan Čampa, Jože Dular, Dušan Ludvik, kasneje v lirični prozi Emilijan Cevc in drugi. Ta generacija je prevzela nekatere poglobitve prvine starejšega religioznega ekspresionizma: metafizično nasprotje med fizisom in spiritualnostjo, abstraktni erotizem in v takšni erotiki občutek nesproščenosti ter krivde, religiozno poduhovljenje ter baročni metaforični izraz; tem starejšim prvinam pa so se pridružile tudi novejše, prvine tako imenovane nove stvarnosti, ki so bile že odsev nemirnega, socialne preobrate in vojno katastrofo napovedujočega časa — predvsem preprosta človečnost, navezanost na zemljo in tradicije rodu, tesnobno občutje časa in seveda tem realnejšim motivnim prvinam ustrežnejša, bolj umirjena in realizmu se približujoča varianta ekspresionistične metaforike. Vse to je značilno tudi za Balantičevo liriko, zlasti za zgodnjo, gornje prvine pa so ostale prisotne v vsem Balantičevem pesniškem delu. V slovensko liriko se torej Balantič vključuje kot član mlade katoliške postekspresionistične generacije, torej kot dedič vsega, kar je dovolj močna medvojna struja katoliškega ekspresionizma prinesla v slovensko poezijo. Toda izrazito nadarjeni in izvirno lirično vizijo živeči Balantič je generacijske okvire v svoji poeziji močno razmaknil in se od njih odmaknil; z vsem tem je brez dvoma močno presegel vse svoje generacijske vrstnike.

Značilen premik od uglajenih liričnih poti izpričuje že sam razvoj Balantičeve lirične govorice. Že v začetku je Balantičev verz nekonvencionalno

preprost, zveneč, kljub formalni trdnosti dinamičen, predvsem pa nenavadno metaforično ekspresiven. Kasneje Balantič širi formalne okvire, ostaja vse bolj pri vezanih oblikah, predvsem pri mojstrsko grajenem sonetu, obvlada tudi komplicirano obliko sonetnega venca, te zahtevne in zveneče formalne oblike pa izpolnjuje z metaforiko, ki postaja od pesmi do pesmi bolj logična, skoraj že realistična, hkrati pa izjemno iznajdljiva in barvita. Balantičevo poglavitno izrazno sredstvo je metafora, nenavadna, pogosto drzna, pri tem pa logično, domala realistično izpeljana, proti koncu že kar poudarjeno vsakdanja, toda vsakokrat polna poetične očarljivost in nevsakdanje lepote. Ta vseobsegajoča, toda logično izpeljana metaforika je nedvomno izvorna Balantičeva lirična poteza, saj se je z njo odmaknil od bohotnega, pogosto avtomatičnega in abstraktnega ekspresionističnega metaforičnega baroka. S poenostavitvijo izraza, z realističnimi prvimi se je Balantič po izvorni poti približal splošnemu zraščanju slovenske lirike z realizmom, ki je doseglo svoj vrh v partizanski liriki.

Izviren premik od ekspresionistične lirike tradicije pomeni tudi Balantičeva erotika. Balantič je bil izrazito močna erotična narava; o tem ne priča samo razmeroma visoko število ljubezenskih pesmi, ampak predvsem centralno doživljajsko mesto, ki ga zavzema erotika v Balantičevi liriki. Že ta močni poudarek na erotiki je izjemen pojav v religioznem ekspresionizmu. Poleg tega Balantičeva ljubezenska izpoved vsaj v svojem vrhu nikakor ne pozna religiozne platonične spiritualnosti, ampak je izrazito čutna, strastna, domala že seksualno ekstatična. Pogosto se resda oddoljuje konvencio-

nalnemu občutku erotične grešnosti in krivde, toda bolj kot ta drugotni, pretežno intelektualni kompleks odmeva v njej teman in elementaren krik žgoče, neizživljene krvi.

Religiozna pesem zavzema v Balantičevi poeziji brez dvoma pomembno mesto. Balantič je bil religiozna narava, toda njegova preprosto naravna religioznost se ni povzpela do mistične ekstaze in metafizične spekulativnosti ekspresionističnih predhodnikov. Njegov odnos do Boga je zelo človeški, skoraj otroško zaupljiv; nanj se obrača kot do dragega bitja, ki mu naj pomaga v stiski. Z Bogom se tudi prepira, z njim se trga za besede, ljubezen in življenje, občuti ga celo kot nasprotno, sovražno silo, ki ga je vrgla nebogljenega in neodpornega v sredino neusmiljenega sveta. Balantičeva religiozna pesem se le redko umiri ob misli na posmrtnost, predvsem pa ji je popolnoma tuja izumetničeno omledna verzifikacija molitvenih obrazcev. Tudi ta lirika izpoveduje predvsem elementarno doživetje močnega, izvirnega religioznega čustvovanja, ki je bilo morda še najbolj sorodno starodavni ljudski religioznosti.

Predvsem pa se je Balantičeva lirika odmaknila od religioznega ekspresionizma v svoji grozljivi viziji smrti. Smrt je namreč katoliškemu pesniku pomenila blago, milo prisposodbo za povečanje, za odrešitev od zemeljskih nadlog in vstop v očarljivo razsvetljene onstranske vrtove; pomenila mu je vsaj, kadar je bil mistično manj zamaknjen, nadnaravno, kozmično skrivnost, raztelesenje in olajšanje. Tudi generacija, ki ji je pripadal Balantič, je mnogo pela o smrti; toda smrt je bila v teh pesmih nekam neresnična, poetično mikavna simbolič-

na prikazen. Balantiču pa smrt, ta osrednji motiv njegove poezije, ki sklepa sleherni doživljajski krog in se oglašča celo v erotični ekstazi, pomeni nepreklicni konec, uničenje in izginotje. Smrt je v Balantičevi liriki strašna, vsemočna in zahrbtna sila, ki ne izbira in ne prizanaša, ampak uničuje vse na zmagoslavni poti. Vizija smrti je v Balantičevi liriki trajna, totalna in preroška; pesnik to vizijo živi in v njeni resničnosti izgoreva; smrt mu prebuja grozo in hromi življenjske energije, ga popolnoma odtuja in onesmisluje njegovo existenco. Spričo te vizije postaja v Balantičevi liriki vse, kar sestavlja življenje, zgolj predmet smrti. Življenje se brez pridržkov in brez odpora spreminja v agonijo.

S to edinstveno vizijo smrti, in seveda z živčnimi, panično zbeganimi existencialnimi dilemami spričo nenehne grožnje smrti, ki prinašajo v pesnikovo življenje zgolj občutek osamljenosti, nedoraslosti, nemoči, odtujenosti, razdejanja, groze, trohnobe, resignacije in defetizma, z vizijo, ki je gotovo najbolj totalna vizija smrti v slovenski liriki, se je Balantič močno približal drugemu liričnemu toku v predvojni slovenski liriki, ki ima najmočnejše zastopnike v Gradniku, Kosovelu in Vodušku. Tako kot pri Gradniku namreč tudi v Balantičevi liriki zveni temna, molovska melodija smrti, tako kot v Kosovelovih žalostinkah je v Balantičevih nenehno prisotna preroška slutnja zgodnje, ognjene smrti ter neizpetosti in tako kot v Voduškovem Odčaranem svetu je tudi Balantičev svet popolnoma osamljen in odtujen. Očitno se je Balantič zlasti pri Gradnikovem in Voduškovem sonetu vzoval tudi ob oblikovanju svoje lirične forme. Toda Balantičeva lirika vendarle ne izpričuje nekaterih

drugih prvin, ki so značilne za lirično izpoved gornjih treh pesnikov: njihove doživljajske širine, predvsem pa ne njihovega upora zoper smrt, njihove kljubovalnosti smrti v imenu življenja. Balantiču je energij za upor in kljubovalnost popolnoma zmanjkalo; spričo prisotnosti smrti pozna njegova pesem samo resignacijo in defetizem. Balantič je ostal samo pesnik smrti in smrtne agonije. Smrt je nosil v sebi, smrt je slutil v družbi, v času, v katerem je živel. S to vizijo je izpovedal usodo »zadnjega« v rodu, se pri tem zavedel tragične krivde do zemlje in rodu — in to je najvišje in najbolj pretresljivo spoznanje Balantičeve lirike.

In ravno ta ozki, sklenjeni krog, ki obsega skoraj izključno samo razdejanje, grozo, resignacijo in smrt, je tista značilnost, ki Balantiča brez dvoma postavlja na posebno mesto v sodobni slovenski liriki in kjer bi kljub številnim vzorom, ki jih lahko zasledimo v njegovi liriki, Balantiču ne našli enakovrednega predhodnika. Balantič je bil resda neposredno povezan z mladokatoliško postekspresionistično generacijo, toda prav tako z drugimi tokovi v predvojni slovenski liriki, in drzno bi bilo trditi, da ves pripada neki določeni lirični generaciji ali skupini. S svojo smrti zapisano, morbidno liriko stoji osamljen na koncu nekega liričnega obdobja kot samosvoja in zrela umetniška osebnost. Hkrati pa s svojimi pretresljivimi biljami, ki jih ne poje samo zase, ampak tudi za stari, umirajoči svet, stoji Balantič kot zadnji, bujno razcvetel pesniški poganjek na koncu neke ideje, neke družbe in njene zgodovine.

Pričujoča ureditev Balantičevih izbranih pesmi ne vsledi prvi ureditvi. Ureditev T. Debeljaka je namreč vsaj po moji sodbi — zameglila ravno to trajno in totalno vizijo smrti v Balantičevi liriki, vizijo, ki nasilno in naglo prekine sleherno drugo doživetje. S tem, da je razdrobila erotični cikel, je tudi oslabil Balantičevo erotiko in tako ustvarila vtis o manj senzualnem erotičnem izpovedovalcu. Predvsem pa ni dosledno sledila Balantičevi viziji o smrti; to vizijo je premočno individualizirala, poudarila preroškost slutnje o zgodnji ognjeni smrti, premalo pa je smrtno vizijo dimenzionirala v pesnikovo oznanilo mučnih psihičnih in moralnih dilem spričo nečistega časa, odtujenosti, agonije, brezplodnosti, krivde ter splošnega konca.

Sedanja ureditev skuša biti čimbolj zvesta Balantičevi zamisli pesniške zbirke Muževna steblika.* Ohranila je Balantičev naslov zbirke in naslove treh ciklov: Žarki, Daj me k ustom in Žalostni rog. Naslova dveh novih ciklov: Prošnja za besede ter Nečisti čas sta povzeta po Balantičevih naslovih dveh pesmi. Ureditev skuša biti zvesta tudi pesnikovi zamisli o zaporedju posameznih ciklov in pes-

* Balantič je takole razvrstil pesmi v konceptu za Muževno stebliko: ŽARKI: Prihod pomladi — Tovariška pesem — Praznik otrok — Ne najdem domov — Tvoj berač — Ob sončni daritvi — Jesenski ognji — Zadnje sonce — Zasuta usta — Truplo v polju. — DAJ ME K USTOM: Oblaki nad glavo — Zadnji čas pred zimo — Jesenski spev — Dobrotni pramen — V dimu samote — Ples želja — Zublji nad prepadom — Dno — V zimskem vetru — Agonija ljubezni. — ŽALOSTNI ROG: Postopačeva smrt — Materi — Žalostinka — Umiram. — SIN. — VENEC.

mi; zanimivo je, da takšna zvestoba pesnikovemu načrtu jasneje poudarja ravno poglavitno prvino Balantičeve lirike — trajnost in totalnost smrtne prerokbe, saj je sleherni cikel prekinjen s prisotnostjo smrti, pa tudi širšo dimenzijo te vizije, ki se uresničuje v novem ciklu Nečisti čas, vrh pa doseže v zadnjem razdelku Žalostni rog, še posebej v pesnitvi Sin. Nova sta samo dva cikla, ki sta nastala predvsem zaradi v Balantičevi zamisli še neupoštevanega gradiva. Balantič je predvidel, da bi Sonetni venec zaključil zbirko; spričo novega, nedokončanega Venca ter drugih religioznih pesmi se je religiozni cikel močno razširil in vsekakor sodi v sredino zbirke kot eno izmed centralnih pesnikovih doživetij, poleg doživetja zemlje in z njo povezane mladosti v ciklu Žarki ter močnega doživetja erotike v ciklu Daj me k ustom, ki je zdaj zaokroženo v sklenjeno erotično dramo. Popolnoma nov pa je cikel Nečisti čas; ta prinaša Balantičeve boleste odzive na surova predvojna in vojna leta, pesmi socialnega revolta, gonarske žalostinke, mučna vprašanja o smislu in nesmislu življenja ter seveda, tako kot drugi cikli, na koncu izpoved resignacije ter slutnjo smrti. Zaradi razširitve lirične tematike ter pretresljive izpovedne čistosti sta ta ter zadnji cikel Žalostni rog, kjer je izpovedano spoznanje o splošnem koncu, brezplodnosti ter osebni krivdi, za razumevanje Balantičeve lirike nadvse pomembna razdelka. Tu je Balantičeva lirika najbrž najgloblja in zato je prav, da ta cikla — tako kot si je zamislil pesnik vsaj za Žalostni rog — tudi zbirko zaključita.

V sedanji ureditvi, ki ne prinaša zbranega, temveč izbrano Balantičevo pesniško delo, je izostalo le

malo pesmi, nekaj nad dvajset. To so bodisi torza in osnutki bodisi ne dovolj elementarno individualizirane pesmi. Novih, doslej še neobjavljenih pesmi je šest; v celoti je namreč zdaj prvič natisnjen cikel predvojnih socialnih pesmi Na blaznih poteh. Te pesmi so nastale zgodaj, najbrž v sedmem gimnazijskem razredu, so pa kljub estetski neizčiščenosti zelo zanimive kot izpoved Balantičevega socialnega čutenja, kot pričevanje, kako je pesnik že zgodaj vendarle intenzivno doživljal tudi čas in družbo. Vprašanje je, ali prvi urednik Balantičevih pesmi teh sonetov res ni našel, kot zatrjuje, ali pa mu kratko in malo niso sodile v idejni koncept ureditve; bile so namreč sumljivo blizu idejam socialnega upora. Zanimivo je tudi, da je Balantič cikel poslal v objavo nekdanji družinski reviji Mladika, ki pa mu pesmi po vsej verjetnosti zaradi močnega socialnega poudarka ni natisnila.

Nekateri Balantičevi znanci domnevajo, da je morda ostalo še kaj pesnikove zapuščine. Prav bi bilo, da bi zaradi pravične ocenitve Balantičevega dela spoznali tudi te, morebiti še ohranjene pesmi.

Nehote se ob koncu zapiska o pesniku Balantiču vsiljuje nenavadna, toda docela razumljiva primerjava: v surovem vojnem času sta v slovenski liriki dozorela dva nenavadno nadarjena mlada pesnika — Kajuh in Balantič. Kajuh je bil leto dni mlajši, smrt pa ga je doletela le nekaj mesecev za Balantičem. Po letih sta torej sodila k isti generaciji, toda stala in umrla sta na različnih bregovih. Drugačen pomen imata tudi njuno življenje in njuna smrt: Kajuhovo je zavestno dejanje in zavestno žrtvovanje, Balantičevo resigniran umik in brez-

plodna žrtev. Različna moralna cena njunih kratkih življenj je torej očitna, zbližuje pa ju resničnost njune lirike in resničnost njune tragične zgodnje pesniške smrti. Tako kot sta si bila Kajuh in Balantič daleč vsaksebi na življenjskih poteh, sta oddaljena drug od drugega tudi v lirični izpovedi. Kajuh je pesnik porajajočega se življenja, Balantič agonije in smrti. Kajuhova pesem prinaša protest zoper konkretno zgodovinsko zlo, Balantičeva je v subjektivni izolaciji nemočno resignirala pred eksistenčnimi dilemami. Kajuhova lirika je mlada, temperamentno vitalna znanilka upora, Balantičeva, estetsko bolj rahločutna, utrujena ožnanjevalka morbidnega defetizma. Kajuhova lirika je na začetku neke dobe, povezana z ljudstvom in zgodovino, Balantičeva osamljena in odtujena na koncu druge. Kajuhova pomeni prihod novih življenjskih energij v zgodovino, Balantičeva dokončen odhod preživelih iz zgodovine.

In vendar kljub nepremostljivim antagonizmom in kljub različnemu liričnemu sporočilu, ki ga je navsezadnje potrdila zgodovina, imajo njune pesmi vendarle nekaj skupnega: ko zazvene v njih najtišji trenutki, se v obeh pesnikih oglasi moralno čist ter pretresljiv protest zoper človeku sovražne sile, ki so ju, mlada, neizživeta in neizpeta, potisnile v krvav vrtinec, na nasprotna bregova boja in ob skupni prepad smrti. To je kljub daljavam, ki ju ločijo, njuno skupno sporočilo prihodnosti.

Mitja Mejak

KAZALO

ŽARKI

Prihod pomladi	7
Tovariška pesem	8
Praznik otrok	9
Ne najdem domov	10
Iz ilovice	11
Tvoj berač	12
Ob sončni daritvi	13
Jesenski ognji	13
Zadnje sonce	15
Zasuta usta	16
Truplo v polju	17

DAJ ME K USTOM

Pomladni gost	21
Oblaki nad glavo	22
Ples želja	23
Dobrotni pramen	24
Večer je rdeč	25

Poljubi z rjavimi očmi moj beg	26
Zublji nad prepadam	27
Črne gosli	28
Predanost	29
Dno	30
Popotnica	31
Odpoved	32
V dimu samote	33
Osirotele ustnice	34
Najin čas je minil	35
Marjetica	36
Večerna samota	37
V zimskem vetru	39
Umirajoča sla	40
Na razpotju	41
Slovo	42
Zadnji čas pred zimo	43
Jaz sem smrti pijan	44
Jesenski spev	45
Agonija ljubezni	47

PROŠNJA ZA BESEDE

Prošnja za besede	51
Tkanina revna sem	52
Strah pred praznoto	53
Venec	54
Nedokončani venec	69

NEČISTI ČAS

Nečisti čas	83
Na blaznih poteh	84
Zaznamovani	84
Pesem starega berača	85
Obup	86
Vprašanja izpod podzemlja	87
Teptana kri	88
Upanje	89
Gonarski soneti 1942	90
Vse	90
Svoboda	91
Doma	92
Domov	93
Pot brez konca	94
Razpokani plamen	96
Sacrum delirium	97
To jutro	98
Neznana noč	99
Blazne hvalnice I.—III.	100
Oblaki trupla so	103
Postopačeva smrt	104
Lepoti	105
Ne daš mi, smrt	106
Pogorišče	107
Nekoč bo lepo	108
Torzo kričanja	109

ŽALOSTNI ROG

Vse bo minilo	113
Materi	114
Tožba neplodnega	115
Žalostinka	116
Umiram	118
Sin	119

LIRIKA FRANCETA BALANTIČA

(Mitja Mejak)	123
-------------------------	-----

France Balantič
MUŽEVNA STEBLIKA

Izbral in uredil
Mitja Mejak

Opremil
Janez Bernik

Založila
Državna založba Slovenije

Za založbo
Ivan Bratko

Natisnila
Tiskarna »Jože Moškrič«
Ljubljana 1966

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000031394

R 153 302